

**ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ**

ΥΠΟ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Όμοτίμου Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Διευθυντοῦ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, ἑ.τ.

Ἡ χειρόγραφος παράδοσις τοῦ ἔργου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, χωρὶς νὰ εἶναι τόσο ἐκτεταμένη, ὅσον τῶν ἄλλων μεγάλων Πατέρων τοῦ Δ' αἰῶνος, καὶ μάλιστα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἶναι πλουσία, ἀρκούντως παλαιά¹ καὶ εἰς παλαιὰς εἰς ἄλλας γλώσσας, πέρα τῆς ἑλληνικῆς πρωτοτύπου, μεταφράσεις². Ἄλλ' ὅμως μέγας εἶναι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρογράφων ἐκείνων τὰ ὅποια δὲν παραδίδουν πλήρη ἔργα, ἀλλὰ μεμονωμένας ὀμιλίας τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, μεταξὺ καὶ ἄλλων διαφόρων Πατέρων³. Ἔτσι καθίσταται πολλάκις προβληματικὴ ἡ

1. Πίνακας χειρογράφων βλ. εἰς τὰς διαφόρους κριτικὰς ἐκδόσεις, κυρίως τὴν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ W. Jaeger, τὴν τῆς σειρᾶς τῶν Belles Lettres. Βλ. κατωτέρω. Βεβαίως πλήρη κατάλογον τῆς χειρογράφου παραδόσεως δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν μετὰ συστηματικὴν ἔρευναν τῶν καταλόγων χειρογράφων (χωρὶς τοῦτο νὰ εἶναι ἀρκετόν) τῶν διαφόρων Βιβλιοθηκῶν. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει καὶ ὁ ἐπισυναπτόμενος κατάλογος τῶν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος χειρογράφων Γρηγορίου Νύσσης. Ἐκτεταμένη βιβλιογραφία καὶ ἀνάλυσις τῶν ἔργων τοῦ Γρηγορίου Νύσσης παρέχεται ὑπὸ Ἡλία Δ. Μουτσούλα εἰς τὸν 65ον τόμον τῆς σειρᾶς τῆς Βιβλιοθήκης Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (ΒΕΠΕΣ) τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, α' τόμον τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

2. Ἀναφορὰς εἰς παλαιὰς μεταφράσεις τῶν ἔργων τοῦ Γρηγορίου Νύσσης βλ. *Mauritii Geerard, Clavis Patrum Graecorum. Volumen II. Ab Athanasio ad Chrysostomum. Cura et Studio M... G... Brepols-Turnhout 1974, ἀριθ. 3135-3226.*

3. Ἐνδεικτικῶς βλ. *Παναγιώτου Γ. Νικολοπούλου, Ἡ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος Ἐκθεσις χειρογράφων, ἐντύπων, μελετῶν τῶν ἔργων Γρηγορίου Νύσσης καὶ*

ἀναζητήσεις τῆς χειρογράφου παραδόσεως μεμονωμένου κειμένου (ὀμιλίας, ἐπιστολῆς), ὅταν τοῦτο παραδίδεται μεταξύ ἄλλων διαφόρων Πατέρων καὶ κυρίως ὅταν οἱ σχετικοὶ κατάλογοι δὲν εἶναι ἀρκοῦντως ἀναλυτικοὶ καὶ διαφωτιστικοί.

Εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἑλλάδος φυλάσσεται ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς χειρογράφων κωδίκων μὲ ἔργα ἀποκλειστικῶς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, μόλις πέντε (ἦτοι τῶν 275, 448, 2086, 2410, 3104), χρονολογουμένων μεταξύ τῶν Ι' καὶ ΙΕ' αἰώνων. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν χρησιμοποιηθῆ εἰς τὰς προσφάτους κριτικὰς ἐκδόσεις, ὅπως ὁ EBE 448, ἢ μνημονεύονται εἰς τοὺς προλόγους καὶ ἀξιολογοῦνται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν, ὅπως οἱ EBE 275 (τοῦ ΙΔ' αἰ.), 2410 (τοῦ ΙΓ' αἰ.), 2429 (τοῦ ΙΓ' - ΙΔ' αἰ.).

Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ EBE 448 (βλ. κατωτέρω εἰς Κατάλογον χειρογράφων, ἀριθ. 9). Εἰς τὸν παλαιὸν κατάλογον τῶν Ἰω. Σακκελίωνος-Ἄλ. Σακκελίωνος τὸ χειρόγραφον τοῦτο χρονολογεῖται τὸν ΙΕ' αἰ.⁴ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον τοποθετεῖται εἰς τὴν ἔκδοσιν *Hermann Langerbeck* (In Canticum Canticorum), Leiden 1960⁵. Πρόκειται περὶ τοῦ σημαντικοῦ χειρογράφου Θ. Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν *Jacobus Mc Donough - Paulus Alexander* (In Ecclesiastem Homiliae), Leiden 1962, χρονολογεῖται τὸν XI vel XII αἰ.⁶ Ἄλλ' ὅμως πλέον ἐπισταμένη ἔρευνα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο (EBE 448, γνωστὸν ὡς Θ) πρέπει νὰ χρονολογηθῆ τὸν Ι' αἰ. Μάλιστα εἶναι προφανὲς ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ περιφήμου καλλιγραφείου τοῦ Ἐφραίμ, ἐὰν ὄχι καὶ τῆς χειρὸς τοῦ καλλιγράφου Ἐφραίμ, ὁ ὁποῖος ἔδρασε κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ Ι' αἰ.,⁷ ὅπως δεικνύται καὶ ἐκ τῆς παρατιθεμένης φωτογραφίας. Ἐπομέ-

ἐν νέον χειρόγραφον τοῦ καλλιγράφου Ἐφραίμ Μοναχοῦ (Ι' αἰών). Ἐν Πρακτικὰ Θ' Διεθνoῦς Συνεδρίου περὶ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης (Ἀθήναι 7-12 Σεπτεμβρίου 2000). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὴν Θεολογίαν τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου Νύσσης. Ἀθήναι 2005, σελ. 889-899. Καὶ περαιτέρω κατὰ τὴν καταγραφὴν τῶν χειρογράφων τῆς Ε.Β.Ε.

4. Ἰωάννου Σακκελίωνος - Ἀλκιβιάδου Ἰ. Σακκελίωνος, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Ἰω... Σ..., Ἐπιμελητοῦ, καὶ Ἀ... Ἰ. Σ..., ἐκτάκτου ἀναπληρωτοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1892, σελ. 85.

5. *Hermannus Langerbeck*, Gregorii Nysseni in Canticum Canticorum. Edidit H ... L ... Τόμ. VI. Leiden 1960, σελ. XIX. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἔκδοσιν μὲ τὸ σύμβολον Θ.

6. *Jacobus Mc Donough - Paulus Alexander*, Gregorii Nysseni in Ecclesiastem Homiliae, τόμ. V. Ediderunt J. ... Mc D ...- P... A... . Leiden 1962, σελ. 231-234.

7. Βλ. Π. Γ. Νικολοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 890-891. Περὶ τοῦ Ἐφραίμ μοναχοῦ καὶ

ἐν τῇ ζητήσῃ τῆς προκειμένου καὶ ἀδιατάκτου φύσεως
 πάσῃ. ὁ ἄκροισα ὁ παρὶ δὲ ῥηταί. ὅτι πομίου χρόνον.
 οὐ μάρτυρ. ὁ ἄκροισα τῆς τοῦτον ὁ δὲν. ὁ δὲ ῥηταί τῆς διὰ
 μοίαν ἡμεῶν τῆς ἐπίστασιν. ἄλλω παρὶ ταχέ θ' ἡ τῶν ἁ
 μὴ παρὶ ἀπολισταί μοίαν. ἢ λιμῶ καὶ ἀμελεχαιφί. ὁ
 πάσῃ πρὸς τὸ σμῶν ἢ ἄσπ ἀρβῆται. ἀπαρῶ σα τοῦν
 τὸν μόνον γῶνα παρὶ τὸν ὑπερκεκῆμον. ὁ σμῶμον
 παρὶ σθῆμα ὁ πᾶσι παρὶ τῆς τῶν γῶνα σκορῶν φῦ
 σμῆ αἰ. Διὰ τοῦτο ὁ τῶν ἑλῶ. ἔισ τῶν ὑπερ λόγον ὁ
 γῶ. γῆμα τὸ καὶ ρὸς τὸν σι γῶ. καὶ τῆς ἀφῶσας ἔ
 κῆμας διὰ ἄλλωσ ἀμ βρῶν ἀτον ἐν τῶ ἀπορῶ τῶ τῆς
 σμῆ δὲ ὁσῶσ ἔχῃ τὸ θαῦμα. εἰ δὲ τῶ ὁ τι καὶ οἱ μάρτυρ
 τῶ ἔργα τὸν θῦ καὶ οὐ τὸν θῦ ἐλάλω ῥῶμα. τῆς
 μαρῶσ τῶσ διὰ ἄλλωσ τὸν κῦ. καὶ διὰ ἄλλωσ μαρῶ
 τῶ τῶ ἔργα σου. καὶ γῶν τῶ καὶ γῶν τῶ ἔργα σου
 ἔργα σου. τῶν τῶ μαρῶσ. καὶ πρὶ τούτων διὰ ἄλλω
 χον τῶ. καὶ ἄσπασ τῆς τῶν γῶν τῶν ἄσπασ τῆς
 τῆς φῶν ἔσπασ τῶν τῶν. ὁ τῶν δὲ πρὶ αὐτῶ τὸν ὑπερ
 σῶ τῶσ πᾶσι ἐμνοίασ ὁ λόγος. διὰ ἄλλω χῆται. σῶ
 πῶν ἀπὸ κρῶσ διὰ ἄλλωσ ἄσπασ τῶσ τῶσ ἀσπασ τῶσ
 ὁ πῶ τῶσ μαρῶσ παρὶ τῶσ τῶσ δὲ τῶσ τῶσ ἀσπασ τῶσ
 αὐτῶ. ὁ ἄσπασ πῶσ. εἰ τὸν θαῦματος. πῶσ ἔφῶν
 ἔσπασ τῶσ τῶσ φῶσ φῶσ δὲ τῶσ πῶσ ἄσπασ ὁ λόγος. ὁ
 γῶσ δὲ τῶσ δὲ τῶσ τῶσ τῶσ ἄσπασ τῶσ τῶσ τῶσ
 μαρῶσ κατῶν. οὐ γὰρ εἰ πῶσ ὁ τῶσ ὁσπασ τῶσ τῶσ
 πῶσ οὐκ ἔσπασ τῶσ τῶσ τῶσ ὁσπασ τῶσ καὶ τῶσ
 μοίαν τῶσ τῶσ. ἀλλῶ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ
 τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ
 τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ τῶσ

νως πρόκειται και δι' ἓν χειρόγραφον τοῦ καλλιγραφείου Ἐφραὶμ τὸ πρῶτον γνωριζόμενον. Μετὰ τὴν τοιαύτην χρονολογικὴν τοποθέτησιν ὁ Θ πρέπει νὰ ἐπανεξετασθῆ καὶ νὰ καταλάβῃ θέσιν εἰς τὸ στέμμα κωδικῶν μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων χειρογράφων τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

Ὁ *Friedhelm Mann* γνωρίζει ἓνα ἀριθμὸν 19 χειρογράφων τῆς EBE ἄλλ' οὐδὲν χρησιμοποιεῖ⁸ καὶ πάλιν ἀκόμη ἄλλα 5, τὰ ὅποια ἐπίσης δὲν χρησιμοποιεῖ⁹. Ὁ *H. Langerbeck* γνωρίζει δύο χειρόγραφα τῆς EBE ἐκ τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖ τὸ ἓν¹⁰. Ὁ *Werner Jaeger* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, ἀλλὰ δὲν τὸ χρησιμοποιεῖ¹¹. Ὁ *Georgius Pasquali* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, τὸ ὅποιον καὶ χρησιμοποιεῖ¹². Ὁ *Ernestus Gebhardt* γνω-

τοῦ καλλιγραφείου του, καθὼς καὶ πίνακας χειρογράφων του βλ. *Lidia Perria*, Un nuovo codice di Efrem: L' Urb. Gr. 130. *Rivista di Studi Bizantini e Neellenici*. N.S. 14-16 (XXIV-XXVI) (1977-1979), σελ. 33-114+8 πιν. Ἐπίσης: *Giancarlo Prato*, Il monaco Efrem e la sua scrittura. A proposito di un nuovo codice sottoscritto (Athen. 1). *Scrittura e Civiltà*. N. 6 (1982), σελ. 99-115+8 πιν.

8. *Friedhelm Mann*, Index ἐν *Gregorii Nysseni Sermones*, pars II, ediderunt *Guntenus Heil*, *Johannes P. Carvanos*, *Otto Lendle*, post mortem *Henrici Dörrie* volumen edendum curavit *Friedhelm Mann*. Vol. X, 1. *Leiden-New York-Köbenhavn-Köln* 1990, σελ. XXI-XXIV. Καταγράφει τὰ ἐξῆς χειρόγραφα τῆς EBE: 252, ΙΔ' αἰ.: 457, ΙΖ' -ΙΖ' αἰ.: 977, ΙΒ' αἰ.: 979, ΙΖ' αἰ.: 981, ΙΔ' αἰ.: 992, ΙΓ' - ΙΔ' αἰ.: 1048, ΙΖ' - ΙΖ' αἰ.: 1051, ΙΒ' αἰ.: 2101, ΙΒ' αἰ.: 2102, ΙΑ' - ΙΒ' αἰ.: 2104, ΙΔ' αἰ.: 2106, ΙΑ' αἰ.: 2107, ΙΒ' αἰ.: 2362, ΙΒ' αἰ.: 2470, ΙΕ' αἰ.: 2482, ΙΔ' αἰ.: 2522, ΙΒ' αἰ.: 2560, ΙΑ' -ΙΒ' αἰ.: 2808, ΙΓ' αἰ.

9. *Friedhelm Mann*, Index ἐν *Gregorii Nysseni Sermones*, pars III, ediderunt *Ernestus Rhein*, Fr. ... M ..., *Dörte Teske*, *Hilda Polack*. Volumen edendum curavit *Friedhelm Mann*. Vol. X, 2, *Leiden-New York-Köln* 1996, σελ. XXV-XXVI. Καταγράφει τὰ ἐξῆς χειρόγραφα τῆς EBE: 217, ΙΖ' αἰ. (καὶ ἐν σελ. 212) · 267, ΙΓ' αἰ. (καὶ ἐν σελ. 201) · 378, 1712 ἔτ. (καὶ ἐν σελ. 229) · 457, ΙΖ' -ΙΖ' αἰ.: 981, ΙΔ' αἰ. (καὶ ἐν σελ. 197) · 1048, ΙΖ' -ΙΖ' αἰ. (καὶ ἐν σελ. 146) · 2083, ΙΓ' -ΙΔ' αἰ.: 2433, ΙΓ' αἰ.

10. *Hermannus Langerbeck*, ἐν *Gregorii Nysseni in Canticum Canticozum*. Edidit *H ... L ...* *Leiden* 1960, σελ. XIX, γνωρίζει καὶ χρησιμοποιεῖ τὸν EBE 448 (καὶ μὲ τὸ σύμβολον Θ), τὸν ὅποιον χρονολογεῖ τὸν ΙΕ' αἰ.: σελ. XXXIX γνωρίζει, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖ, τὸν EBE 275, τὸν ὅποιον χρονολογεῖ τὸν ΙΕ' αἰ.

11. *Wernerus Jaeger*, *De professione Christiana* edidit *W... J ...* ἐν *Gregorii Nysseni Opera Ascetica* ediderunt *Wernerus Jaeger*, *Johannes Cavarnos*, *Virginia Woods Calahan*. Editio photomechanice iterata. Vol. VIII, 1, 1963, σελ. 109-110, γνωρίζει τὸν κώδικα EBE 2086, ΙΑ' - ΙΒ' αἰ., ἀλλὰ δὲν τὸν χρησιμοποιεῖ.

12. *Georgius Pasquali*, ἐν *Gregorii Nysseni Epistulae* edidit *G... P...* Editio altera. Vol. VIII, II, *Leiden* 1959, σελ. XXXVII-XXXVIII, γνωρίζει καὶ χρησιμοποιεῖ τὸν κώδικα EBE 2070, ἀλλ' ὡς Γυμνασίου Θεσσαλονίκης 1, καὶ χρονολογεῖ τὸν ΙΓ' αἰ.

ρίζει 4 χειρόγραφα, τὰ ὅποια δὲν χρησιμοποιεῖ¹³. Ὁ *Andreas Spira* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον δὲν χρησιμοποιεῖ¹⁴. Ὁ *Hadwiga Hörner* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον καὶ χρησιμοποιεῖ¹⁵. Ὁ *Ekkehardus Mühlenberg* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον δὲν χρησιμοποιεῖ¹⁶. Ὁ *Ernestus Rhein* γνωρίζει δύο χειρόγραφα, τὰ ὅποια δὲν χρησιμοποιεῖ¹⁷. Ὁ *Dörte Teske* γνωρίζει δύο χειρόγραφα, τὰ ὅποια δὲν χρησιμοποιεῖ¹⁸. Ὁ *Pierre Maraval* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον δὲν χρησιμοποιεῖ¹⁹. Ὁ *Johannes F. Callahan* γνωρίζει ἓν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον δὲν χρησιμοποιεῖ²⁰. Ἐνα ἀριθμὸν πέντε χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὅποια παραδίδουν τὸ ἐγκώμιον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον, ἔχει ἐπισημάνει ὁ *Otto Lendle*, τὰ ὅποια ὁμως δὲν χρησιμοποιεῖ εἰς τὴν ἔκδοσιν²¹.

13. *Ernestus Gebhardt*, ἐν *Gregorii Nysseni Sermones, pars II, ediderunt Gunterus Heil, Adrianus van Heck, E ... G ... Andreas Spira. Vol. IX, 1, 1967*, γνωρίζει τὰ χειρόγραφα (ἐν σελ. 143) EBE 2104 (olim Γυμνασίου Θεσσαλονίκης 35), ΙΔ' αἰ. (ἐν σελ. 159) EBE 2083, ΙΒ' αἰ. (ἐν σελ. 183) EBE 2083, ΙΓ' αἰ. (ἐν σελ. 184) EBE 457, XVI vel potius XVII s., καὶ EBE 378, ΙΗ' αἰ.

14. *Andreas Spira*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 380, γνωρίζει τὸ χειρόγραφον EBE 982, 1599 ἔτ.

15. *Hadwiga Hörner*, ἐν *Auctorum Incertorum vulgo Basillii vel Gregorii Nysseni Sermones de Creatione Hominis. Sermo de Paradiso edidit H ... H ... Leiden 1972*, σελ. LXXVI-LXXIX, περὶ τοῦ κώδικος EBE 415, Ι' -ΙΑ' αἰ., τὸν ὁποῖον γνωρίζει καὶ χρησιμοποιεῖ.

16. *Ekkehardus Mühlenberg*, ἐν *Gregorii Nysseni Oratio Catechetica Opera dogmatica minora, pars IV. Edidit E ... M ... Leiden-New York-Köln 1996. Vol. III, 4, σελ. XI, CV-CXII*, περὶ τοῦ κώδικος EBE 2086 (τὸν ὁποῖον γνωρίζει ὡς Γυμνασίου Θεσσαλονίκης 17), ΙΔ' αἰ.

17. *Ernestus Rhein*, ἐν *Gregorii Nysseni Sermones, pars III, ediderunt E ... R ... , Friedhelm Mann, Dörte Teske, Hilda Polack. Volumen edendum curavit Friedhelm Mann. Vol. X, 2, Leiden-New York-Köln 1996*, σελ. 5 καὶ 64-65 περὶ τοῦ κώδικος EBE 267, σελ. 48-49, περὶ τοῦ κώδικος EBE 2433.

18. *Dörte Teske*, ἐν *Gregorii Nysseni Sermones, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 272, 278-279*, περὶ τοῦ κώδικος EBE 457· σελ. 272, 276-278 περὶ τοῦ κώδικος 2083.

19. *Pierre Maraval*, *Grégoire de Nysse, Vie de sainte Macrine. Introduction, texte critique, traduction, notes et index par M ... M ... (Sources Chrétienne, 178). Paris 1971*, σελ. 127, περὶ τοῦ χειρογράφου EBE 991, Ις' αἰ.

20. *Johannes F. Callahan* ἐν *Gregorii Nysseni de Oratione Dominica / de Beatitudinibus edidit Jo ... F. C ... Vol. VII, 2. Leiden-New York-Köln 1992*, σελ. XLIV, περὶ τοῦ κώδικος EBE 2086, ΙΔ' -ΙΕ' αἰ.

21. *Otto Lendle*, ἐν *Gregorii Nysseni Sermones, pars II, ediderunt Gunterus Heil, Johannes P. Cavarnos, O ... L ... , post mortem Henrici Dörte volumen edendum curavit Friedhelm Mann. Τόμ. X,1. Leiden-New York-København-Köln 1990*, σελ. 97-105.

Ἐν συνόλῳ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἑλλάδος φυλάσσεται μία πεντηκοντὰς περίπου χειρογράφων, τὰ ὅποια παραδίδουν κείμενα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, χρονολογουμένων μεταξύ τῶν Ι΄ καὶ ΙΗ΄ αἰ., καὶ τὰ ὅποια φαίνεται ὅτι δὲν ἔχουν χρησιμοποιηθῆ ὅλα εἰς τὰς ἐκδόσεις. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι πιθανὸν νὰ αὐξηθῆ μετὰ μίαν πλέον ἐπισταμένην κατὰ χειρόγραφον ἔρευναν.

Ἐκ τῆς καταγραφῆς τῶν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος χειρογράφων Γρηγορίου Νύσσης προκύπτει ὅτι τὰ χειρόγραφα αὐτὰ παραδίδουν τοὺς Λόγους εἰς τὸ Ἔσσημα τῶν Ἀσμάτων, εἰς τοὺς Ψαλμούς, Ἑρμηνείαν εἰς “Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι”, εἰς τὴν Ἑξαήμερον, τὰς Ὀμιλίας εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν, τὰ κεφάλαια εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν, τὴν Ἑρμηνείαν εἰς τοὺς μακαρισμούς, εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ περὶ προσευχῆς, τὸν λόγον περὶ κατηχήσεως, τὰ Ἐγκώμια εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον, εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον, ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἅγιον Μελέτιον Ἀντιοχείας, εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Μέγαν Βασίλειον, Ἐπιτάφιος εἰς τὴν ὁσίαν Μακρίναν, εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θαυματουργόν, εἰς Πουλχερίαν ἐπιτάφιον, τοὺς Λόγους εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα, Περὶ θεότητος Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὰ νήπια, εἰς τὰ Φῶτα, περὶ τοῦ τί τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα, εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου “ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων”, τὴν ἐπιστολὴν περὶ τῶν ἀπιόντων εἰς Ἱεροσόλυμα, τὴν κανονικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Λητόιον, εἰς τὸν ἕκτον ψαλμὸν περὶ τῆς ὁγδόης.

Ὡσαύτως γνωρίζονται χειρόγραφα (βλ. περαιτέρω ὑπ’ ἀριθ. 39-46) χρήσεων (ἢ ἀνθολογίαι) παραδίδοντα ἀποσπάσματα ἔργων Γρηγορίου Νύσσης.

Ἐπίσης παραδίδονται τὰ ἐπ’ ὀνόματι Γρηγορίου Νύσσης φερόμενα, ἀλλὰ πράγματι ἀνήκοντα εἰς τὸν Ἀστέριον Ἀμασειᾶς (εἰς τὴν παρείσβασιν ἢ ὡς εἰσέλευσιν τῶν Ἁγίων Νηστειῶν) (EBE 457, 2482), προτρεπτικὸς περὶ μετανοίας) (EBE 2813)²² ἢ εἰς τὸν Σεβήρον Ἀντιοχείας

22. Ὅτι τὰ ἔργα αὐτὰ ἀνήκουν εἰς τὸν Ἀστέριον Ἀμασειᾶς, παρ’ ὅλον ὅτι ἡ χειρόγραφος παράδοσις ἐν συνόλῳ τὰ προσάπτει εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον Νύσσης, βλ. *Cornelis Datema, Asterius of Amasea Homilies I-XIV. Text, Introduction and Notes. Leiden 1970*, σελ. 177-182 καὶ ἔκδοσιν τοῦ κειμένου, σελ. 183-194 (διὰ τὸν προτρεπτικὸν

(περὶ τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως) (EBE 354, 2319)²³ ἢ εἰς τὸν *Γρηγόριον Ἀντιοχείας* (εἰς τὸ οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός) (EBE 217)^{23α}, ἢ εἰς τὸν *Ἰωάννην Καισαρείας* (EBE 2429)^{23β}.

Χειρόγραφα τινα παραδίδουν κείμενα ἐπ' ὀνόματι Μ. Βασιλείου, ἀλλ' αὐτὰ εἶναι εἴτε τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, ὅπως αἱ περιπτώσεις τῶν EBE 3104, φύλ. 1-9 καὶ EBE 2086, φύλ. 323-331', εἴτε ψευδο-Γρηγορίου Νύσσης, ὡς ἐν EBE 415, φύλ. 84-94'.

Πρὸς τούτοις καταγράφονται καὶ οἱ EBE 2813, 2908, χειρόγραφα χρονολογούμενα τὸ ἔτος 1791 τὸ α' καὶ 1794-1806 τὸ β'. Πρόκειται διὰ δύο μαθηματάρια, δηλαδὴ χειρόγραφα διδασκαλίας κειμένων μετὰ διαστήχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας πρὸς χρῆσιν εἰς τὰ σχολεῖα. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ἦσαν, πέρα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ὑμνογραφικὰ κείμενα. Ὅπως ἔδειξεν ἡ ἐπίκουρος καθηγήτρια κ. Ἀγγελικὴ Νικολοπούλου εἰς τὴν διατριβὴν τῆς διὰ τὰ Μαθηματάρια τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων, ἐδιδάσκετο ἐπίσης ὁ Γρηγόριος Νύσσης, ἥδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ' αἰ., καὶ μάλιστα ἐδιδάσκοντο οἱ τρεῖς ἐπιτάφιοι λόγοι (εἰς Πουλχερίαν, εἰς Πλακίλλαν τὴν βασιλίτισσαν, εἰς Μελέτιον Ἀντιοχείας), τὸ ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους τεσσαράκοντα μάρτυρας, ὁ φερόμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γρηγορίου Νύσσης (ἀλλὰ πράγματι τοῦ Ἀστερίου Ἀμασειας) λόγος προτρεπτικὸς περὶ μετανοίας²⁴.

εἰς μετόνοιαν). Καὶ σελ. 197-204 καὶ ἔκδοσιν τοῦ κειμένου σελ. 205-219 (διὰ τὸν λόγον εἰς τὴν εἰσβασιν τῶν ἁγίων νηστειῶν). Ὁ C. Datema (σελ. 199) γνωρίζει τὸν κώδικα EBE 457 καὶ τὸν χρησιμοποεῖ εἰς τὴν ἔκδοσιν.

23. Ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι τοῦ Σεβήρου Ἀντιοχείας καὶ οὐχὶ τοῦ Γρηγορίου Νύσσης βλ. M. Geerard, *Clavis Patrum Graecorum*, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. III, 1979, ἀριθ. 7035.

23^α. Βλ. ὑποσημ. 31.

23^β. *Marcellus Richard*, *appendicem suppeditante Michaele Aubineau*, *Johannis Caesariensis presbyteri et Grammatici opera quae supersunt*. Turnhout Brepols-Leuven University Press, 1977. Σελ. LIV-LVIII, ἔκδοσις τοῦ κειμένου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Συλλογισμοὶ Πατέρων*, βάσει τοῦ κώδικος Βατοπεδίου 594, ἐν σελ. 131-132. Θεωρεῖ ἐντόμως τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου εἰς τὸν Ἰωάννην Καισαρείας.

24. Ἀγγελικῆς *Σκαρβέλη-Νικολοπούλου*, *Τὰ μαθηματάρια τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων τῆς Τουρκοκρατίας. Διδασκόμενα κείμενα, σχολικὰ προγράμματα, διδακτικὲς μέθοδοι. Συμβολὴ στὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς παιδείας. Διδακτορικὴ διατριβή. Ἀθῆναι (Σύλλογος πρὸς Διάδοσιν Ὠφελίμων Βιβλίων) 1993, σελ. 118-119.*

“Όμως ή καταγραφή τών εν τή Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος χειρογράφων κωδίκων, οἱ ὅποιοι παραδίδουν κείμενα τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, ἐπεφύλασσε δύο ἐκπλήξεις. Τὴν παράδοσιν δύο ἀγνώστων, καὶ ἀνεκδότων βεβαίως, κειμένων ἐπ’ ὄνοματι τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

Ἡ μία ἐκπλήξις ἐπεφυλάσσετο ἀπὸ τὸν κώδικα EBE 2410 τοῦ ΙΓ’ αἰ. (βλ. ἀριθ. 31). εἰς τὰ φύλ. 285-287, ὅπου παραδίδεται (κολοβόν)· Τοῦ αὐτοῦ (=Γρηγορίου Νύσσης) εἰς τὸ Ἔσσημα Ἀσμάτων λόγος ις’.

Πρόκειται διὰ μίαν τελείως νέαν ἐπέκτασιν τῆς παραδόσεως τῆς Ἐρμηνείας εἰς τὸ Ἔσσημα Ἀσμάτων ἐπ’ ὄνοματι τοῦ Γρηγορίου Νύσσης. Ὡς γνωστὸν ἡ παράδοσις τῆς Ἐρμηνείας αὐτῆς περατοῦται μὲ δεκαπέντε (15) λόγους, ἡμιτελῶς, ἕως τὸν στίχ. 9, τοῦ κεφαλαίου ζ’²⁵.

“Όμως ὁ EBE 2410 μὲ τὸ λόγον ις’ παραδίδει τὴν συνέχειαν τῆς Ἐρμηνείας ἀπὸ τοῦ στίχ. 9· *Μία ἐστὶ περιστερεὰ τελεία τῇ μητρὶ αὐτῆς. Ἐκλεκτὴ ἐστὶ τῇ τεκούσῃ αὐτῇ.* Δυστυχῶς ὁ EBE 2410 δὲν παραδίδει ὠλοκληρωμένην τὴν Ἐρμηνείαν, διότι κολοβοῦται εἰς τὸ φύλλον 287. Ἐπομένως παραδίδεται ἡ Ἐρμηνεία μέχρι καὶ τοῦ στίχ. 5, τοῦ κεφαλαίου η’ τοῦ Ἔσσηματος Ἀσμάτων. Πιθανολογεῖται λοιπὸν ὅτι ὁ Γρηγόριος Νύσσης εἶχεν ὀλοκληρώσει τὴν Ἐρμηνείαν τοῦ Ἔσσηματος Ἀσμάτων, διότι, κατόπιν τῆς παραδόσεως τοῦ EBE 2410 καὶ κολοβοῦ σωζομένου, οἱ ὑπολειπόμενοι πρὸς Ἐρμηνείαν στίχοι εἶναι ἐλάχιστοι, 5-14 τοῦ κεφαλαίου η’ . Μάλιστα φαίνεται ὅτι ἡ Ἐρμηνεία εἰς τὸ Ἔσσημα Ἀσμάτων τοῦ Γρηγορίου Νύσσης ὠλοκληρώνετο εἰς ις’ λόγους.

Περὶ τῆς ἀποδόσεως αὐτῆς τοῦ κειμένου, τὸ ὅποιον συμπληρώνει τὴν μέχρι τοῦδε γνωστὴν παράδοσιν τῆς Ἐρμηνείας εἰς τὸ Ἔσσημα Ἀσμάτων, καθὼς καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ κειμένου, διαλαμβάνω εἰς μελέτην δημοσιευομένην εἰς τὸν ἐκδιδόμενον ΝΓ’ τόμον τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν.

Ἡ ἄλλη ἐκπλήξις ὀφείλεται εἰς τὸν κώδικα EBE 1 (βλ. ἀριθ. περιγραφῆς 39).

Εἰς τὰ φύλ. 305-308 παραδίδονται στίχοι τῆς ὠδῆς α’, γνωστῆς ὡς ὠδῆς τοῦ Μωϋσέως (Ἐξόδ. ιε’, 3-19), μετὰ σχολίων. Ὅλα τὰ σχόλια διὰ σημειώσεων εἰς τὴν ὦαν ἀποδίδονται (ἢ πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν) εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης.

25. Βλ. Ἠλία Μουτσούλα, ἐν ΒΕΠΕΣ, τόμ. 65, σελ. 96-112, ἰδίᾳ σελ. 109-110.

Ὅπως σημειῶ κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ χειρογράφου, ὁ κώδιξ ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὸν γνωστὸν γραφέα τῶν μέσων τοῦ Ι΄ αἰ. Ἑφραίμ, ὅπως καὶ ὁ προηγουμένος EBE 448. Ὁ γραφεὺς ἀποτελεῖ μιαν ἐπὶ πλέον ἐγγύησιν τῆς γνησιότητος τῆς παραδόσεως. Αἱ ὑπόλοιποι ῥοδαί, β΄-θ΄, ἐρμηνεύονται ὑπὸ διαφόρων ἐρμηνευτῶν, ἀλλ΄ οὐδεμία ἐρμηνεία ἀποδίδεται εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης.

Οὐδαμοῦ τῆς βιβλιογραφίας ἀναφέρεται ὅτι ὁ Γρηγόριος Νύσσης ἠρμήνευσε καὶ τὴν α΄ ῥοδὴν²⁶. Ὅμως δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης. Ἡ ἐρμηνεία βαίνει κατὰ στίχον, ἀλλ΄ ἐπειδὴ ἐρμηνεύονται ὅλοι οἱ στίχοι, τὸ σύνολον ἀποτελεῖ μιαν πλήρη ἐρμηνείαν τῆς α΄ ῥοδῆς.

Καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἀποδόσεως τοῦ κειμένου, διαλαμβάνω εἰς μελέτην δημοσιευομένην προσεχῶς.

Ἐν συνεχείᾳ παρατίθεται πλήρης ἀναλυτικὸς Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος χειρογράφων Γρηγορίου Νύσσης²⁷.

26. Βλ. Ἡλία Μουτσούλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 78-83, ὅπου περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν Ψαλμῶν.

27. Καταγραφὴν χειρογράφων τινῶν παραδιδόντων ἔργα τοῦ Γρηγορίου Νύσσης παραθέτει ὁ *Fr. Mann*, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. X,1, καὶ τόμ. X, 2 (*Gregorii Nysseni Sermones, pars III, ediderunt Ernestus Rhein, Friedhelm Mann, Dörte Teske, Hilda Polack. Volumen edendum curavit Friedhelm Mann. Leiden- New York- Köln 1996*). Τὰ ἐν τῇ EBE συνοπτικῶς καταγράφονται ἐν τόμ. X, 1, σελ. XXI-XXIV (19 χειρόγραφα) καὶ ἐν τόμ. X, 2, σελ. XXV-XXVI (5 ἐπὶ πλέον χειρόγραφα).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ^{27α}
 ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ²⁸

1) ΕΒΕ 217²⁹

Χαρτώος, 310Χ205, φύλ. 1-423, ΙΖ' αί.

Τὰ φύλ. 1-2, 422-423 εἶναι παράφυλλα, περγαμηνά, ΙΓ' -ΙΔ' αί.

27^α. Αἱ ἐν τῷ Κατάλογῳ παραπομπαὶ ἀναφέρονται 1) τοῦτο μὲν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Βιβλιοθήκης Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (ΒΕΠΕΣ) τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόμοι 65-70 (+65Α), 1996, 1995, 1987-1991, Γενικῇ Ἐπιστάσει καὶ Ἐπιμελείᾳ τοῦ καθηγητοῦ *Ἡλία Δ. Μουτσούλα*, ὁ ὁποῖος παρέσχεν ἐκτενεσάτην πραγματείαν ἐργοβιογραφικὴν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, εἰς τὸν 65ον τόμον τῆς σειρᾶς, 2) τοῦτο δὲ εἰς τοὺς τόμους 44-46 τῆς *Patrologia Graeca (PG)* τοῦ *J.-P. Migne*.

28. Διὰ τὰ χειρόγραφα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουν οἱ ἑξῆς ἔντυποι Κατάλογοι:

α') *Γεωργίου Π. Κρέμου*, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς καὶ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου Βιβλιοθήκης ἀλφαβητικὸς καὶ περιγραφικὸς μετ' εἰκόνων καὶ πανομοιότυπων, κατ' ἐπιστήμας κατατεταγμένων ὑπὸ Γ... Π. Κ..., ἐντολῇ τῆς Συγκλήτου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Τόμος πρῶτος. Θεολογία. Ἐν Ἀθήναις 1876. Πρόκειται περὶ ἀναλυτικοῦ καταλόγου κατ' ἐπιλογὴν περιγραφομένων 220 χειρογράφων, κατὰ τὸ πλεῖστον ἄνευ χρονολογήσεως. Δὲν ἐξεδόθησαν ἄλλοι τόμοι.

β') *Ἰωάννου Σακκελίωνος - Ἀλκιβιάδου Ἰ. Σακκελίωνος*, Κατάλογος, ἐνθ' ἄνωτ. Πρόκειται περὶ πολὺ συνοπτικοῦ (καὶ ἔστιν ὅτε οὐχὶ ἀκριβοῦς περὶ τὴν χρονολόγησιν) καταλόγου τῶν ὑπ' ἀριθ. 1-1856 χειρογράφων.

γ') *Λίνου Πολίτη*, Κατάλογος Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ἀρ. 1857-2500. Μὲ τὴ συνεργασίαν *Μαρίας Α. Πολίτη*. Ἀθήναι (Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τόμος 54 / 1991) 1991. Καταλογογραφοῦνται τὰ ὑπ' ἀριθ. 1857-2500 χειρόγραφα κατὰ τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις καταλογογραφῆσεως, ἀλλ' ὅμως δὲν παρατίθενται ἐπακριβῶς τὰ στοιχεῖα τοῦ χειρογράφου διὰ τὰς ὁμιλίας.

δ') *Παναγιώτου Γ. Νικολοπούλου*, Περιγραφή Χειρογράφων Κωδίκων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἀριθ. 3122-3369. Ἀθήναι 1996. Καταλογογραφοῦνται τὰ ὑπ' ἀριθ. 3122-3369 χειρόγραφα ἐπίσης κατὰ τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις καταλογογραφῆσεως.

Διὰ τὰ λοιπὰ ὑπ' ἀριθ. 2501-3121, 3370-4335 χειρόγραφα ὑπάρχουν χειρόγραφοι ἢ δακτυλογραφημένοι κατάλογοι ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος.

29. *Ἰω. Σακκελίωνος*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 41. Ἀναφέρεται γενικῶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης, ἄνευ παραθέσεως στοιχείων διὰ τὰ παραδιδόμενα κείμενα.

Λόγοι πανηγυρικοὶ Πατέρων, Αὐγούστου-Φεβρουαρίου.
Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἔκδοσιν³⁰.

(φύλ. 296-305) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ ἀναιρεθέντα νήπια. Εὐλόγησον.

Ἄρχ. *Σαλπίαστε ἐν νεομηνία σάλπιγγι, φησὶν ὁ Δαβίδ, ..., τελ. ἐπουρανίων τε καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων βοώσης ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 261-273· PG, 46, 1128-1149).

(φύλ. 324^v-330) Ἐν τῇ ἄνω ὄψι· Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (= Ἰανουαρίου 5'). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης (= Γρηγορίου Ἀντιοχεί-
ας³¹), Λόγος εἰς τὸ οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός. Εὐλόγησον.

Ἄρχ. *Ὁ μὲν φιλόστοργος οὗτος πατὴρ διὰ τὴν περὶ ἡμᾶς³² στοργήν..., τελ. ἵνα γένηται μία ποιμνὴ, εἷς ποιμὴν, αὐτῷ ἡ δόξα ... αἰώνων, ἀμήν.* (PG, 64, 33-38· 88, 1872-1884).

2) EBE 252³³

Χαρτῶος, 400X280-283, φύλ. 1-213, ΙΔ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἔκδοσιν³⁴.

Βίοι καὶ Μαρτύρια ἁγίων, Λόγοι διαφόρων Πατέρων (εἰς τὰς ἑορτὰς Φεβρουαρίου-Ἀπριλίου, Τριωδίου, Πεντηκοσταρίου), ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

(φύλ.140-142) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. Εὐλόγησον.

30. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 9.

31. *J. A. de Aldama*, Repertorium Pseudochrysostomicum collegit J. A. de A ..., S. J. [Documents, études et répertoires publiés par l' Institut de Recherche et d' Histoire des Textes, X]. Paris (Éditions de Centre National de la Recherche Scientifique) 1965, ἀριθ. 278. Βλ. καὶ *M. Geerard*, Clavis Patrum Graecorum, III, ἀριθ. 7387.

32. Ὁ κῶδιξ· ἡμᾶς.

33. Ἰω. Σακκελίανος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 46. Ἀναφέρεται γενικῶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης, ἄνευ παραθέσεως στοιχείων διὰ τὰ παραδιδόμενα κείμενα.

34. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 8.

Ἄρχ. Ὑμεῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ λαός, ἡ ἅγια ποιμνη, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα ..., τελ. ἀλλ' οὐράνιος ἄρτος βασιλευέτω ἡμῶν ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα σὺν τῷ Πατρὶ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 325-331· PG, 46, 736-748).

(φύλ. 205-211) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ περὶ τῆς τριημέρου ταφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δέσποτα εὐλόγησον.

Ἄρχ. Εἴ τις πατριαρχῶν εὐλογία θεῖω πνεύματι τὸ βέβαιον ἔχουσα ..., τελ. ὧν εἶη πάντας ἡ [/ ποιμνιον ὡς ὁ σε [/ σί μου πόρρω καὶ νέμον [/ τας ἐν εἶναι πάντας ἐν Χ[/ καὶ εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἀνάπαυ[σιν / ξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς [τοὺς / αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 232-247· PG, 46, 600-628).

Ἀπὸ τοῦ φύλ. 206 ὅλα τὰ φύλλα κεκομμένα κατὰ τὸ ἄνω πλεῖστον μέρος τοῦ φύλλου.

3) ΕΒΕ 267³⁵

Περγαμηνός, 302X210, φύλ. 1-260 + I-III, ΙΔ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἔκδοσιν³⁶.

Παναγυρικὸν παραδίδον λόγους διαφόρων Πατέρων καὶ ἄλλων συγγραφέων, ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

(φύλ. 222-232) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, λόγος περὶ θεότητος Υἱοῦ καὶ Πνεύματος καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ. Εὐλόγησον Δέσποτα.

Ἄρχ. Οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τοὺς πολυανθεῖς τῶν λειμώνων ..., τελ. κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 178-189· PG, 46, 553-576).

(φύλ. 250-260^ο.) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, λόγος εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ νήπια. Πάτερ Εὐλόγησον.

35. *Ιω. Σακκελίωνος*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 47. Αναφέρεται γενικῶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης, ἄνευ παραθέσεως στοιχείων διὰ τὰ παραδιδόμενα κείμενα.

36. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑπόσημ. 9, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΓ' αἰ. Ἐπίσης ὑπὸ *E. Rhein*, βλ. ὑπόσημ. 17.

Ἄρχ. *Σαλπίασθε ἐν νεομηνία σάλπιγγι, φησὶν ὁ Δαβίδ ...*, τελ. (κολοβόν) *καταναγάζεται Ἰουδαῖος, ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας οἱ μάγοι καὶ τῆς τῶν πατέρων*. (ΒΕΠΕΣ, 69, 261-270· PG, 46, 1128-1144).

4) EBE 275³⁷

Χαρτῶς, 270X150, φύλ. 1- 364, ΙΔ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν³⁸.

Γρηγορίου Νύσσης

(φύλ. 1-7) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Πρόλογος δι' ἐπιστολῆς εἰς τὸ Ἔσσημα Ἐσσημάτων.

Ἄρχ. *Ἀπεδεξάμην ὡς πρόεπουσαν τῷ σεμνῷ σου βίῳ καὶ τῇ καθαρᾷ σου ψυχῇ ...*, τελ. *προῆλθεν ὁ λόγος καὶ ἡ θεωρία*. (ΒΕΠΕΣ, 66, 107-112· PG, 44, 756-764).

(φύλ. 7-24^v) Τοῦ αὐτοῦ παραίνεσις.

Ἄρχ. *Ὅσοι κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Παύλου τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ...*, τελ. *καὶ τὰ τραχέα εἰς ὁδοὺς λείας, χάριτι ... αἰῶνων, ἀμήν*. (ΒΕΠΕΣ, 66, 112-126· PG, 44, 764-788) (ὡς ὁμιλία α' ³⁹).

(φύλ. 25-41) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ὁμιλία πρώτη. Πάτερ εὐλόγησον.

Κείμενον. Ἄρχ. *Μέλαινα εἰμί καὶ καλὴ θυγατέρων Ἱερουσαλήμ ...*, τελ. *καὶ ποιμαίνε τὰς ἐρίφους ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμνίων*.

Σχόλιον. Ἄρχ. *Τῆς ἱεράς τοῦ μαρτυρίου σκηνῆς οὐχ ὁμότιμον ...*, τελ. *ἠτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν, ἧς καὶ ἡμεῖς ἀξιωθείμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν*. (ΒΕΠΕΣ, 66, 126-139· PG, 44, 788-808) (ὡς ὁμιλία β').

(φύλ. 41^v-58^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία δευτέρα.

Κείμενον. Ἄρχ. *Τῇ ἔπῳ μου ἐφ' ἄρμασι Φαραῶ ὁμοίωσά σε ...*, τελ. *βότρους τῆς Κύπρου ἀδελφιδοῦς μου ἐμοὶ ἐν ἀμπελῶσιν ἐν Γαδδί*.

37. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 48. Ὁ Ἰω. Σακκελίανος χρονολογεῖ τὸν ΙΕ' αἰ., μνημονεύει δὲ γενικῶς περὶ τῆς παραδόσεως ἐρμηνειῶν εἰς τὸ Ἔσσημα Ἐσσημάτων καὶ τὸν Ἑκκλησιαστήν.

38. Γνωρίζεται ὑπὸ *H. Langerbeck*, βλ. ὑποσημ. 10, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΕ' αἰ.

39. Ὑπάρχει διαφορὰ ἀριθμῆσεως τῶν ὁμιλιῶν μεταξὺ τοῦ κώδικος καὶ τῶν ἐκδόσεων, διότι ἐν τῷ κώδικι αἱ ὁμιλίαι ἀριθμοῦνται ἀπὸ τῆς δευτέρας ὁμιλίας, τῆς πρώτης παραμενοῦσης ἄνευ ἀριθμῆσεως, θεωρουμένης ὡς ἐπιστολῆς.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Ὅσοι πρὸ τῆς παρούσης ἀναγνώσεως ἐν τοῖς προοιμίοις ... , τελ. πότιμόν τε καὶ σωτήριον γίνεται ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 139-153· ΡG, 44, 808-829) (ὡς ὁμιλία γ΄).

(φύλ. 58^v-79) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία τρίτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἴδου εἶ καλὴ ἢ πλησίον μου, ἰδου εἶ καλὴ ..., τελ. ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσει.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Φασὶ τοὺς τὸ χρυσίον τεχνικῶς ἐκκαθαίροντας ..., τελ. τῷ ἀποκαλύψαντι τὰ κεκρυμμένα μυστήρια διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 153-170· ΡG, 44, 829-857) (ὡς ὁμιλία δ΄).

(φύλ. 79-99^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία τετάρτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Φωνὴ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου ἰδου οὗτος ἦκει ..., τελ. ἐπὶ τὰ ὄρη τῶν κοιλωμάτων.

Σχόλιον. Ἄρχ. Τὰ νῦν προτεθέντα τῆς ἀναγνώσεως ἡμῖν ... , τελ. τῶν κρίνων τῆς καθαρᾶς πολιτείας, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 170-187· ΡG, 44, 857-884) (ὡς ὁμιλία ε΄).

(φύλ. 100-115) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία πέμπτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου..., τελ. ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Πάντα μεγάλα τε καὶ ὑψηλὰ δόγματα..., τελ. ἐπὶ τῆς μακαρίας κοίτης ἀναπαυόμενον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 187-199· ΡG, 44, 884-905) (ὡς ὁμιλία ς΄).

(φύλ. 115-140^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ἕκτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Φορ<ε>ῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς Σαλομών..., τελ. καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

<Σχόλιον>. Ἐν πολλοῖς ὁ βασιλεὺς Σαλομών εἰς τόπον τοῦ ἀληθινοῦ βασιλέως παραλαμβάνεται..., τελ. διὰ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος καὶ ἐγερθέντος, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 199-220· ΡG, 44, 905-940) (ὡς ὁμιλία ζ΄).

(φύλ. 140^v-151) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ἑβδόμη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου ..., τελ. φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ ρ<ο>ιζοῦντος ἀπὸ τοῦ Λιβάνου.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Ὁ τὰς μεγάλας ὄπτασίας διεξελθὼν πρὸς τοὺς Κορινθίους ..., τελ. εἰς ἐπίγνωσιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 220-228· ΡG, 44, 940-952) (ὡς ὁμιλία η΄).

(φύλ. 151-171) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ὀγδόη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου, ἀδελφή μου νύμφη, ..., τελ. φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ ροιζοῦντος ἀπὸ τοῦ Λιβάνου.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Εἰ συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ τὰ ἄνω φρονεῖτε ..., τελ. ἡμέτερον πίνωμεν ὕδωρ καὶ μὴ ἀλλότριον, ἐν Χριστῷ ... αἰώνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 228-243· PG, 44, 953-977) (ὡς ὁμιλία θ').*

(φύλ. 171-182) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ἐννάτη (sic).

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Ἐξεγέρθητι Βορροᾶ καὶ ἔρχου Νότε, διάπνευσον κηπὸν μου ..., τελ. ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Τῆς νῦν προτεθείσης ἡμῖν τῶν θείων ρητῶν θεωρίας ..., τελ. διὰ τοῦ εἰρημένου ὕπνου κατορθοῦντες τῆς ψυχῆς τὴν ἐγρηγοροσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 243-253· PG, 44, 980-993) (ὡς ὁμιλία ι').*

(φύλ. 182^v-195^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία δεκάτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Φωνὴ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν ..., τελ. ἦραν τὸ θέριστρον ἀπ' ἐμοῦ οἱ φύλακες τῶν τειχέων.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Καὶ τοῦτο τῶν μεγάλων τοῦ Κυρίου παραγγελμάτων ἐστὶ ..., τελ. διὰ τῆς προαναφωνήσεως τῶν δογμάτων προσλαβοῦσα τὸ ἀναμφίβολον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 253-265· PG, 44, 993-1013) (ὡς ὁμιλία ια').*

(φύλ. 195^v-212^v) Ὁμιλία ἐνδεκάτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Ἀνέστην ἐγὼ ἀνοιξαὶ τῷ ἀδελφιδῷ μου, χεῖρές μου ἔσταζαν σμύρναν ..., τελ. ἦραν τὸ θέριστρον ἀπ' ἐμοῦ οἱ φύλακες τῶν τειχέων.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Οἱ τὴν διαπόντιον ἀποδημίαν κατ' ἐλπίδα πλούτου ἀποστελλόμενοι ... , τελ. Θεὸς δὲ ἐστὶν ἡ ἀγάπη κατὰ τὴν Ἰωάννου φωνήν, ᾧ πρέπει δόξα ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 265-279· PG, 44, 1013-1037) (ὡς ὁμιλία ιβ').*

(φύλ. 212^v-229) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ιβ'.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Ὡρμισα ὑμᾶς θυγατέρας Ἱερουσαλήμ ἐν ταῖς δυνάμεσι ..., τελ. καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Ὁ διὰ Μωυσέως μὲν νουθετήσας τὰ διὰ Νόμου μυστήρια ..., τελ. ἐν τοῖς ἐφεξῆς Θεοῦ διδόντος ἐπελευσόμεθα χάριτι ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 279-283· PG, 44, 1037-1061) (ὡς ὁμιλία ιγ').*

(φύλ. 229-246) Ὁμιλία τρισκαιδεκάτη.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρεψικά ..., τελ. καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες Ἱερουσαλήμ.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Ὁ τῶ ἀδόλω γάλακτι τρέφων τὸ νηπιάζον ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἡλικίας ..., τελ. ἐπὶ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν διὰ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χειραγωγίας, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 283-307· PG, 44, 1061-1088) (ὡς ὁμιλία ιδ').

(φύλ. 246-266^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ιδ'.

<Τὸ κείμενον>. Ἄρχ. Ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλή ἐν γυναιξί ..., τελ. ἐκλεκτὴ ἐστὶ τῆ τεκούση αὐτήν.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Ὁ ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου μαρτυρηθεὶς εἶναι Φίλιππος ὁ ἀπόστολος ..., τελ. ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ κοινωνίᾳ συγκεκραμμένοι ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ τῶ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 307-326· PG, 44, 1088-1120) (ὡς ὁμιλία ιε').

(φύλ. 267-280) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐξήγησις εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. Ὁμιλία α'. Εὐλόγησον πάτερ.

<Τὸ κείμενον>. Ρήματα Ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαβίδ, βασιλέως Ἰσραήλ, ..., τελ. οὐκ ἔσται αὐτῶν μνήμη μετὰ τῶν γινομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Πρόκειται ἡμῖν ὁ Ἐκκλησιαστής εἰς ἐξήγησιν ..., τελ. ἀφανισμόν παντελῆ τῆς κακῶν μνήμης ἐν ποιήσει τῆ φύσει ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ τῶ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65A, 183-193· PG, 44, 616-636).

(φύλ. 280-289^v) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ὁμιλία β'. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Ἐγώ, φησὶν ὁ Ἐκκλησιαστής, ἐμάθομεν δὲ τίς ὁ Ἐκκλησιαστής, ..., τελ. τοῦτό ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν ἔργον, ὃ καὶ ἐν ἡμῖν γένοιτο ἐν Χριστῶ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65A, 194-202· PG, 44, 636-649).

(φύλ. 289^v-300^v) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ὁμιλία τρίτη. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Τί μετὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμᾶς διδάσκει φωνή, ..., τελ. ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν θάλλοι διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65A, 202-211· PG, 44, 649-664).

(φύλ. 301-312) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ὁμιλία δ'. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Ἔτι ἡμῖν ὁ τῆς ἐξομολογήσεως τόπος παρακατέχει τὸν λόγον ..., τελ. ὦν καὶ ἡμεῖς ἔξω γενοίμεθα χάριτι ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65A, 212-221· PG, 44, 664-680).

(φύλ. 312^v-324) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ε'. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. *Nūn ἡμῖν παρὰ τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας καθηγεμόνος ...*, τελ. *ἐφόδιον δὲ τῶν πρὸς τὸ κρεῖττον κατορθουμένων.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 221-232· PG, 44, 680-696).

(φύλ. 324^v-334^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ζ' η'. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. *Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς, τῷ παντὶ πράγματι ...*, τελ. *ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς γενοίμεθα ἐλέει τοῦ σώζοντος ἡμᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 232-242· PG, 44, 696-712).

(φύλ. 334^v-349^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ζ' η'. Πάτερ εὐλόγησον.

<Τὸ κείμενον>. *Καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Ἰσχυσεν ἤδη δι' ᾧν ἐδίδαξε τὴν τῶν ἀκουόντων ἰσχὴν ὁ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δυνάμεως ...*, τελ. *ᾧν ὁ βίος ἡμῖν πρὸς ἀρετὴν ἐπιδίδωσιν ἐν Χριστῷ ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 242-255· PG, 44, 712-732).

(φύλ. 349^v-364^v) Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία η' ι'. Πάτερ εὐλόγησον.

Ἄρχ. *Καιρὸς τοῦ φιλεῖν καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι ...*, τελ. *ὁ μόνος ἀγαθὸς ἂν εἴη δόμα Θεοῦ ἔχει ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀεὶ βλέπειν ἐν Χριστῷ ... τῶν αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 255-268· PG, 44, 733-753).

Ἐν φύλ. 1 διὰ χειρὸς Ἰω. Σακκελίωνος· Ἄριθ. 275, φύλλα 364.- Προγενεστέρα σημείωσις, διαγραφείσα· Ἄριθ. 66.- Ἐν φύλ. 364^v ἢ σημείωσις· Ὁ πρωτοπαπᾶ(ς) τ(ῆς) θεοφίλου Κουλα(ς) γεώρ(γιος).

Τὰ α' - β', μγ', με' πεντάδια, τὰ λοιπὰ τετράδια. Μεταξὺ τῶν φύλλων 266 καὶ 267 ἔλλείπουν δύο φύλλα, ἀλλὰ τὸ κείμενον συνεχίζεται ὁμαλῶς. Ἐπίσης μετὰ τὸ φύλ. 364 ἔλλείπουν δύο φύλλα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ πενταδίου, ἀλλὰ δὲν ἐπηρεάζουν τὴν παράδοσιν τοῦ κειμένου. Ὑδατογράφημα (δύο μάχαιραι χιαστί) χρονολογούμενον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1327-1331 (C. M. Briquet, *Les Filigranes*. Leipzig 1923, ἀριθ. 5147-5148).

5) EBE 354⁴⁰

Χαρτῶος, 208X150, φύλ. 1-144, IZ' αἰ.

40. Ἰω. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 59. Ἀναφέρεται γενικῶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης, ἄνευ παραθέσεως στοιχείων διὰ τὰ παραδιδόμενα κείμενα.

Πανηγυρικὸν παραδίδον λόγους διαφόρων Πατέρων καὶ ἄλλων συγγραφέων, ἐν οἷς ψευδοΓρηγορίου Νύσσης.

(φύλ. 116-133) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης (= Σεβήρου Ἀντιοχείας^{40α}), Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι κατὰ μηδὲν ἀλλήλοις ἐναντιωθέντες οἱ εὐαγγελισταὶ διαφόρως τὰ συμβεβηκότα τῇ ἀναστάσει τοῦ Ἐμμανουὴλ ἰστόρησαν. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Πάντες μὲν, ἀγαπητοί, ὡς εἰπεῖν, ἀποδέχονται τὴν ἐν τῇ Κυριακῇ νυκτὶ ..., τελ. εἰς τὸ ἐκκλίνειν ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιεῖν ἀγαθὸν χάριτι ... τῶν αἰώνων, ἀμήν. (PG, 46, 628-652).

6) EBE 378⁴¹

Χαρτῶς, 218-220X160, φύλ. 1-611, 1712 ἔτ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁴².

Λόγοι διαφόρων Πατέρων, ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

(φύλ. 534-541^ν) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ νήπια ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντα ὑπὸ Ἡρώδου.

Ἄρχ. Σαλπύσατε ἐν νουμηνία σάλπιγγι, φησὶν ὁ Δαβὶδ, ..., τελ. πάσης γλώσσης ἐπουρανίων τε καὶ ἐπιγείων βοώσης ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 261-273· PG, 46, 1128-1149).

(φύλ. 549^ν-555) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἄρχ. Ἔτι πρὸς τῷ θεάματι τῆς φοβερᾶς τοῦ βασιλέως ἐπιφανείας εἰμί ..., τελ. ἦς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ἐστὶν ὁ Θεὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 158-168· PG, 46, 472-489).

(φύλ. 555^ν- 557^ν) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἕκτον ψαλμὸν περὶ τῆς ὀγδόης.

Ἄρχ. Οἱ ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι κατὰ τὴν προφητικὴν εὐλογίαν ..., τελ. μετ' αἰσχύνης διαδέξεται ἡμᾶς ἡ ἐλπίς τῆς δόξης εἰς

40^α. Βλ. ὑπόσημ. 23.

41. *Ἰω. Σακκελίανος*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 65.

42. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑπόσημ. 9 καὶ *E. Gebhardt*, βλ. ὑπόσημ. 13, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΗ' αἰ.

αἰσχύνῃν μὴ καταλήγουσα χάριτι καὶ φιλανθρωπία ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 103-106· PG, 44, 608-616).

(φύλ. 558^ν·) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον καὶ σωτήριο Πάσχα.

Ἄρχ. Ἡ μὲν ἀληθινή τοῦ Σαββάτου κατάπαυσις, ἡ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ δεξαμένη ... , τελ. καὶ συναγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην χοροστασίαν, ἐν Χριστῷ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 248-249· PG, 46, 681-684).

(φύλ. 559-560) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν λεγομένην τῷ ἐπιχωρίῳ τῶν Καππαδοκῶν ἔθει Ἐπισωζομένην, ἣτις ἐστὶν ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄρχ. Ὡς γλυκὺς συνέμπορος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ προφήτης Δαβὶδ ..., τελ. ἡ τοῦ προφήτου διδασκαλία τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας χειραγωγία, ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 254-256· PG, 46, 689-693).

(φύλ. 561-568) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα.

Ἄρχ. Νῦν γνωρίζω τὴν ἐμὴν ἀγέλην, σήμερον βλέπω σχῆμα τῆς ἐκκλησίας σύνθητες ..., τελ. κοσμήτωρ δὲ πάντως τῆς νύμφης ὁ Χριστός, ὁ ὢν καὶ προὖν καὶ ἐσόμενος εὐλογητὸς νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 204-216· PG, 46, 577-600).

Ἐν φύλ. 590^ν· ὁ κολοφών· Μέμνησθε οἱ ἀναγινώσκοντες τοῦ γράψαντος Νικολάου Ἰωάννου καὶ εὐχεσθε τῷ Θεανθρώπῳ ἡμῶν Ἰησοῦ ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας καὶ ἀμαρτιῶν ἀφέσεως. ,αψιβ' μηνὸς ἔλαφηβολιῶνος τῇ κζ' εἰς Ἰωάννινα. Ἐτελειώθη δηλαδὴ.

7) EBE 415⁴³

Περγαμηνὸς (ἐκπεσόντα περγαμηνὰ φύλλα ἀνεπληρώθησαν διὰ χαρτῶων), 310 X250, φύλ. 1-302, IA' -IB' αἰ.

Τὸν κώδικα μὲ σύμβολον Ω, ἔχει χρησιμοποιήσει ὁ *Hadwiga Hörner* κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁴⁴. Ἐπίσης μὲ τὴν ἔνδειξιν E8, μνημονεύει εἰς τὴν ἀνακοίνωσίν του κατὰ τὸ Θ' Διεθνὲς Συνέδριον Ἁγ. Γρηγορίου Νύσσης.

43. Ἰω. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 73-74. Ὁ Ἰω. Σακκελίωνος χρονολογεῖ I' - IA' αἰ., μνημονεύει δὲ γενικῶς περὶ τῆς παραδόσεως ἐρμηνειῶν εἰς τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων καὶ τὸν Ἐκκλησιαστήν.

44. Γνωρίζεται ὑπὸ *H. Hörner*, βλ. ὑποσημ. 15, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν I' -IA' αἰ.

Τὰ φύλλα 1-84 παραδίδουν τοῦ Μ. Βασιλείου λόγους α' - θ' εἰς τὴν Ἑξαήμερον.

(φύλ. 84-94^v) Τοῦ αὐτοῦ (= Μ. Βασιλείου, ὅμως ψευδο Γρηγορίου Νύσσης) περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως ἐν σχιδαρίῳ εὐρεθεῖς. Λόγος ι'. Κ(ύρι)ε εὐ(λ)όγησον.

Ἄρχ. *Παλαιοῦ χρέους ἔκτισιν ἀποπληρώσων ἦκα...*, τελ. *διὰ τῶν ὀλίγων σπερμάτων τὸ τέλειον τῆς γνώσεως... καρπὸν πεπληρωμένον ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 70, 127-145· PG, 44, 257-277).

(φύλ. 94^v-96) Τῷ ἀδελφῷ δούλῳ Θεοῦ Πέτρῳ ἐπισκόπῳ Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νύσσης.

Ἄρχ. *Εἰ ταῖς διὰ τῶν χρημάτων τιμαῖς ἔδει γεραίρειν τοὺς κατ' ἀρετὴν διαφέροντας ...*, τελ. *ἕκαστον ἐπιχειρημάτων εἰδέναι τὴν δύναμιν.* (ΒΕΠΕΣ, 65A, 11-12· PG, 44, 125-128).

Ἐν συνεχείᾳ (φύλ. 96) σημειώσεις (ἀναφερομένη εἰς τοὺς λόγους τοῦ Μ. Βασιλείου)· + *Τέλο(ς) τῶν δέκα λ(ό)γ(ων) τῆς Ἑξαήμε(ρου) τοῦ ἁγίου Βασιλείου.*

Τὰ φύλλα 96-302^v παραδίδουν ὁμιλίαις Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τοὺς Ἀνδριάντας α' - κ', καθὼς καὶ Κατήχησιν εἰς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι.

8) EBE 433⁴⁵

Περγαμηνός, πλὴν τῶν φύλ. 1-5 χαρτῶων ἀναπληρούντων ἐκπεσόντα περγαμηνὰ φύλλα, 320 X 238-9, φύλ. 1-259, IB' αἰ., ID' αἰ. Δίστηλον.

Διὰ μιᾶς χειρός, IB' αἰ., τὰ φύλ. 1-219. Δι' ἄλλης χειρός, ID' αἰ., τὰ φύλλα 220-259.

Ἀποτελεῖται ἐκ δύο διακεκριμένων ποτὲ κωδίκων.

Ὁ πρῶτος κώδιξ σύγκειται ἐκ δύο τμημάτων· α') φύλ. 1-117^v (φύλ. 1-5 χαρτῶα)· τετράδια β' - <ιε'> (= φύλ. 6 τὸ β' τετράδιον, φύλ. 108-115^v τὸ τετράδιον <ιε'>, + 1 δίφυλλον, φύλ. 116-117^v)· β') μὲ διάφορον ἀρίθμησιν τετραδίων, φύλ. 118- 219^v, τετράδια α' - <ιγ'>.

45. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἀνωπ., σελ. 79-80. Ὁ Ἰω. Σακκελίανος χρονολογεῖ τὸν IB' αἰ. Γ. Π. Κρέμου, ἔνθ' ἀνωπ., σελ. 154-155, ἀριθ. CXXXII. Δὲν χρονολογεῖται τὸ χειρόγραφον.

Εἰς τὸν πρῶτον κώδικα παραδίδονται ὁμίλια Μ. Βασιλείου εἰς τὴν Ἑξαήμερον.

Ὁ δεύτερος κώδιξ, φύλ. 220-259, μὲ ἰδίαν ἀρίθμησιν τετραδίων, α' - ε', εἶναι ὅπωςδῆποτε κώδιξ διάφορος, συσταχῶθεις μεταγενεστέρως μετὰ τοῦ πρώτου κώδικος. Ἡ συστάχωσις, ὡς ἐκ τῆς σταχῶσεως προκύπτει, πρέπει νὰ ἔγινε κατὰ τὸν ΙΕ' - ΙΖ' αἰ.

Αἱ ἐνδείξεις τετραδίων τοῦ β' κώδικος ἔχουν ὡς ἑξῆς · α' (φύλ. 227^ο, κάτω ῥα), β' (φύλ. 228, ἄνω ῥα), β' (φύλ. 235^ο, κάτω ῥα), γ' (φύλ. 236, ἄνω ῥα), γ' (φύλ. 243^ο, κάτω ῥα), δ' (φύλ. 244, ἄνω ῥα), δ' (φύλ. 251^ο, κάτω ῥα), ε' (φύλ. 252, ἄνω ῥα), ε' (φύλ. 259^ο, κάτω ῥα).

Γρηγορίου Νύσσης

(φύλ. 220^{ο-ο}) Τῷ ἀδελφῷ δούλῳ Θεοῦ Πέτρῳ ἐπισκόπῳ Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νύσσης. Προοίμιον.

(ἑξίτηλον) *Εἰ ταῖς διὰ τῶν χρημάτων ἔδει γεραίρειν τοὺς κατ' ἀρετὴν διαφέροντας, ..., τελ. τῶν καθ' ἕκαστον ἐπιχειρημάτων εἰδέναι τὴν δύναμιν.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 11-12·ΡG, 44, 125-128).

(φύλ. 220^{ο-221^ο}) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης κεφάλαια τριάκοντα τὰ εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν.

<Πίναξ περιεχομένων>

α'. Κεφάλαιον πρῶτον, ἐν ᾧ τις ἐστὶ μερικὴ περὶ τοῦ κόσμου φυσιολογία καὶ τις ἀβροτέρα διήγησις περὶ τῶν προγεγονότων τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως.

.....

λ'. Θεωρία ἰατρικώτερα περὶ τῆς τοῦ σώματος ἡμῶν κατασκευῆς δι' ὀλίγων. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 12-15).

(φύλ. 221^{ο-259^ο}) <Κεφάλαια τριάκοντα εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν>.

<Τὸ πρῶτον κεφάλαιον>. (Φύλ. 221^{ο-222^ο}) α'. Κεφάλαιον πρῶτον, ἐν ᾧ τις ἐστὶ μερικὴ περὶ τοῦ κόσμου φυσιολογία καὶ τις ἀβροτέρα διήγησις περὶ τῶν προγεγονότων τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως.

Ἄρχ. *Αὕτη ἡ Βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, φησὶν ἡ Γραφή, ..., τελ. ἔτοιμος ἦν, ἀλλ' ὁ κατέχων οὐκ ἦν.*

<Τὸ τελευταῖον, λ', κεφάλαιον>. (Φύλ. 256-259^ο) Θεωρία ἰατρικώτερα περὶ τῆς τοῦ σώματος ἡμῶν κατασκευῆς δι' ὀλίγων.

Ἄρχ. Ἐπιτομή τῆς ἀκριβοῦς τοῦ σώματος ἡμῶν διασκευῆν ..., τελ. τὸν γήινον ἡμῶν ἀνδριάντα καθάπερ ἐκ μηχανῆς τινος ἀποδεί (τελευτᾶ κολοβόν). (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 15-89, 14· ΡG, 44, 128-249D2).

Ἔσω τῆς σταχώσεως ἐπὶ ἐπικεκολλημένου χάρτου (διὰ χειρὸς ΙΘ' αἰ.). Κοσμογεννήσεως ἐξήγησις τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ Χρυσσοστόμου (δι' ἄλλης χειρὸς, Σοφοκλέους Οἰκονόμου, γράφει τοῦ Μεγ. Βασιλείου). Ἀφιέρωσις τῆς ἐν Ἄνδρῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναχράντου. Εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην.

Διὰ χειρὸς ΙΖ' -ΙΗ' αἰ. (φύλ. 117^v) ἐτοῦτο τὸ βιβλίον ἦνε τῆς πανα.- (Ἔσω τῆς ὀπισθεν σταχώσεως, ἐπὶ ἐπικεκολλημένου χάρτου, διὰ μολυβδίδος)· Δ. Τζανετάκις. - (φύλ. 218) Ἐτοῦτο τὸ βιβλίον υπάρχι εμου δανιήλ ἱερομονάχου προηγουμένου παροδου .- (φύλ. 219) νεόφίτος ἱερομόναχος .- νεόφίτος ἱερομόναχος .

9) ΕΒΕ 448⁴⁶

Περγαμηνός, 302 X 235, φύλ. 1-197, Ι' αἰ.

Διὰ χειρὸς τοῦ καλλιγράφου Ἐφραϊμ μοναχοῦ.

Γνωρίζεται καὶ χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁴⁷.

(φύλ. 1-9^v) Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Ἐρμηνεῖα εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. <Ὁμιλία Α' >.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ρήματα Ἐκκλησιαστοῦ ..., τελ. οὐκ ἔσται αὐτῶν μνήμη μετὰ τῶν γενομένων εἰς τὴν ἐσχάτην. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 183-193·ΡG, 44, 616-636).

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Πρόκειται ἡμῖν ὁ Ἐκκλησιαστής εἰς ἐξήγησιν ..., τελ. τῆς τῶν κακῶν μνήμης ἐμποιήσει τῇ φύσει, ἐν Χριστῷ ... αἰῶνων, ἀμήν.

(φύλ. 9^v-16) Ὁμιλία Β'.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐγὼ Ἐκκλησιαστής ἐγενόμην βασιλεύς ..., τελ. ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν.

46. Ἰω. Σακκελίανος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 85. Ὁ Ἰω. Σακκελίανος χρονολογεῖ τὸν ΙΕ' αἰ. Γ. Π. Κρέμου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 175-176, ἀριθ. CXLIX. Δὲν χρονολογεῖται τὸ χειρόγραφον.

47. Ὑπὸ Η. Langerbeck, βλ. ὑποσημ. 4, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΕ' αἰ., ὡς ὁ Ἰω. Σακκελίανος, καὶ Jacobus Mc Donough - Paulus Alexander, βλ. ὑποσημ. 5, οἱ ὁποῖοι χρονολογοῦν τὸν ΙΑ' -ΙΒ' αἰ.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Ἐγώ, φησίν, Ἐκκλησιαστής, ἐμάθομεν δὲ τίς ὁ Ἐκκλησιαστής ..., τελ. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν ἔργον ὃ καὶ ἐν ἡμῖν ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 194-202·ΡΓ, 44, 636-649).

(φύλ. 16^v-23^v) <Ὁμιλία Γ' >.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐμεγάλυνα ποιήμά μου ..., τελ. βλαστῶν τὰ ξύλα.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Τί μετὰ τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ φωνή ..., τελ. ἐπιτηδευμάτων ἄλλος ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν θάλλοι διὰ τοῦ Κυρίου ... δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 202-211·ΡΓ, 44, 649-664).

(φύλ. 23^v-31^v) Ὁμιλία Δ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι ..., τελ. καὶ οὐκ ἔστι περισσεῖα ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Σχόλιον. Ἄρχ. Ἐτι ἡμῖν ὁ τῆς ἐξομολογήσεως τόπος πάλαι κατέχει τὸν λόγον ..., τελ. ὧν καὶ ἡμεῖς ἔξω γενοίμεθα χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 212-221·ΡΓ, 44, 664-680).

(φύλ. 31^v-40) Ὁμιλία Ε'.

Κείμενον. Ἄρχ. Καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν ..., τελ. καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαιρέσεις πνεύματος.

Σχόλιον. Ἄρχ. Νῦν ἡμῖν παρὰ τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας καθηγεμόνος ..., τελ. πρὸς τὸ κρεῖττον κατορθομένων, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 221-232·ΡΓ, 44, 680-696).

(φύλ. 40-47) Ὁμιλία Σ'.

Κείμενον. Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ..., τελ. καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

Σχόλιον. Ἄρχ. Αὕτη τῶν προκειμένων ἡμῖν λογίων εἰς θεωρίαν ἀρχή ..., τελ. τῷ ἐλέει τοῦ σώζοντος ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 232-242·ΡΓ, 44, 696-712).

(φύλ. 47-57^v) Ὁμιλία ἐβδόμη.

Κείμενον. Ἄρχ. Καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους ..., τελ. καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν.

Σχόλιον. Ἄρχ. Ἡῤῥησεν ἤδη δι' ὧν ἐδίδαξεν ..., τελ. δι' ὧν ὁ βίος ἡμῶν πρὸς ἀρετὴν ἐπιδίδωσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 242-255·ΡΓ, 44, 712-732).

(φύλ. 58-65) Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν ὀμιλία η'.

Κείμενον. Ἄρχ. Καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι ..., τελ. καὶ τὸ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ.

Σχόλιον. *Τίς ἄρα οὕτως ἐστὶν τὴν ἀκοὴν κεκαθαρμένος ..., τελ. μόνος ἀγαθὸς ἂν εἶη, δόμα Θεοῦ ἔχει ... αἰώνων, ἀμήν. Τέλος τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 255-268·PG, 44, 733-753).

Κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 62 καὶ 63. Τὸ φύλ. 62^ν τελ. οὐκοῦν πᾶν κτίσμα Θεοῦ. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 261, στίχ. 24· PG, 44, 744Α4). Τὸ φύλ. 63 ἄρχ. *δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν.* (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 265, στίχ.14·PG, 44, 749Α9).

(φύλ. 65^ν-68^ν) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὰ Ἔσσηματα τῶν Ἐσσημάτων.

Πρόλογος.

Ἄρχ. *Ἀπεδεξάμην ὡς πρέπουσαν τῷ σεμνῷ σου βίῳ καὶ τῇ καθαρῷ σου ψυχῇ ..., τελ. (κολοβὸν) Εἰ δὲ περὶ Ὁριγένους φιλοπόνως περὶ τὸ βιβλίον τοῦτο.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 107-111, 31·PG, 44, 756-764 Α15).

Κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 68 καὶ 69.

(φύλ. 69-75^ν) <Εἰς τὸ Ἔσσημα Ἐσσημάτων>. <Α' >.

Ἄρχ. (ἀκέφαλον) *νομοθετοῦσα τὸν ἔρωτα ἀλλὰ καὶ ὁ νῦν προκείμενος λόγος ... , τελ. καὶ τὰ τραχέα εἰς ὁδοὺς λείας χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 116, 29-126·PG, 44, 772 Β2- 788).

(φύλ. 76-86) Β'.

Κείμενον. Ἄρχ. *Μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ ..., τελ. ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμνίων.*

Σχόλιον. *Τῆς ἱερᾶς τοῦ Μαρτυρίου σκηνῆς οὐχ ὁμότιμον ἦν ..., τελ. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὡς καὶ ἡμεῖς ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 126-139·PG, 44, 788-808).

(φύλ. 86-93^ν) Γ'.

Κείμενον. Ἄρχ. *Τῇ ἵππῳ μου ἐν ἄρμασι Φαραῶ ὁμοίωσά σε ἢ πλησίον μου ..., τελ. βότρυς τῆς Κύπρου ἀδελφιδός μου ἐν ἀμπελῶνι ἐν Γαδδί.*

Σχόλιον. Ἄρχ. *Ὅσα πρὸ τῆς παρουσίας ἀναγνώσεως ἐν τοῖς προοιμίοις τοῦ Ἐσσηματος ..., τελ. (κολοβὸν) ἡ κεκαθαρμένη αἴσθησις δέχεται ταῦτα [ἀποκαλύπτουσι τὰ κεκρυμμένα μυστήρια διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 139-148, 22· PG, 44, 808-824 Α10).

Κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 93 καὶ 94.

(φύλ. 94-98) <Δ' >.

Ἄρχ. (ἀκέφαλον)] ὁ τοίνυν στηριχθῆναι βουλόμενος ἐν τοῖς μύροις ... , τελ. ἀποκαλύπτουσι τὰ κεκρυμμένα μυστήρια διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 164,31-170· PG, 44, 848 C8-857).

(φύλ. 98^v-108) Ε'.

Κείμενον. Ἄρχ. Φωνὴ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου ἰδοῦ οὗτος ἦκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη ..., τελ. ἐπὶ τὰ ὄρη τῶν κοιλωμάτων.

Σχόλιον. Ἄρχ. Τὰ νῦν προτεθέντα διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἡμῖν ἐκ τῆς τοῦ Ἄσματος φιλοσοφίας ..., τελ. ποιμαινομένους ὑπὸ τοῦ Λόγου ἐν Χριστῶ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 170-187· PG, 44, 857-884).

Κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 101 καὶ 102. Τὸ φύλ. 101^v τελ. καὶ λέγει μοι ἀνάστα ἐλθέ ἡ πλη. (ΒΕΠΕΣ, 66, 175, 8· PG, 44, 865 A2). Τὸ φύλ. 102 ἄρχ. ἔφθασεν ὄραξ, φησί, τὸν λειμῶνα διὰ τῶν ἀρετῶν ἀνθοῦντα [. (ΒΕΠΕΣ, 66, 179, 2· PG, 44, 872 A9).

(φύλ. 108^v-118^v) Ϛ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν ἐζήτησα ὄν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ..., τελ. ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί.

Σχόλιον. Ἄρχ. Πάλιν τὰ μεγάλα τε καὶ ὑψηλὰ δόγματα ..., τελ. ἐπὶ τῆς μακαρίας κοίτης ἀναπαύομενον, ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ .. αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 187-199· PG, 44, 884-905).

(φύλ. 118^v-133^v) Ζ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῶ ὁ βασιλεὺς Σαλομών ἀπὸ ξύλων ἐκ Λιβάνου ..., τελ. καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

Σχόλιον. Ἄρχ. Ἐν πολλοῖς ὁ βασιλεὺς Σαλομών εἰς τύπον τοῦ ἀληθινοῦ βασιλέως ..., τελ. (κολοβὸν) διὰ τοῦτο τὸν καθ' ὁμοιότητα τοῦ [. (ΒΕΠΕΣ, 66, 199-219,10· PG, 44, 905-937 D1).

Κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 133 καὶ 134.

(φύλ. 134-139) <Θ' >.

Ἄρχ. (ἀκέφαλον)]ρακτῆρ καθορᾶται τοῖς μὲν ἀγαθός τε καὶ μελιχίος..., τελ. ἡμέτερον πίνομεν ὕδωρ καὶ μὴ ἀλλότριον, ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 230,15-243· PG, 44, 956 C5-977).

Ἐπίσης κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 137 καὶ 138. Τὸ φύλ. 137^v τελ. εἰς τὸν ὑποδεχόμενον μεταβαίνει. (ΒΕΠΕΣ, 66, 237, 37· PG, 44, 969 A2). Τὸ

φύλ. 138 ἄρχ. κακῆς αὐτῶν προαιρέσεως καὶ τὸ διαυγές τοῦ οἴνου. (ΒΕΠΕΣ, 66, 242, 12· PG, 44, 976 D13).

(φύλ. 139-147) Ι'.

Κείμενον. Ἄρχ. Ἐξεγέροθητι Βορρά καὶ ἔρχου Νότε, διάπνευσον κῆπόν μου ..., τελ. ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ.

Σχόλιον. Ἄρχ. Τῆς νῦν προτεθείσης ἡμῖν τῶν θείων ρητῶν θεωρίας ..., τελ. κατορθοῦντες τῆς ψυχῆς τὴν ἐγρήγορσιν, ἐν Χριστῷ ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 243-253· PG, 44, 980-993).

(φύλ. 147-157) ΙΑ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Φωνὴ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν ..., τελ. ἀπ' ἐμοῦ οἱ φύλακες τῶν τειχέων.

Σχόλιον. Ἄρχ. Ἐν καὶ τοῦτο τῶν μεγάλων τοῦ Κυρίου παραγγελμάτων ἐστὶ ..., τελ. διὰ τῆς προαναφωνήσεως τῶν δογμάτων προσλαβοῦσα τὸ ἀναμφίβολον ἐν Χριστῷ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 253-265· PG, 44, 993-1013).

(φύλ. 157-168^ο) ΙΒ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Ἀνέστην ἐγὼ ἀνοιξαὶ τῷ ἀδελφιδῷ μου, χεῖρές μου ἔσταζαν σμύρναν..., τελ. ἦραν τὸ θέριτρον ἀπ' ἐμοῦ οἱ φύλακες τῶν τειχέων.

Σχόλιον. Ἄρχ. Οἱ τὴν διαπόντιον ἀποδημίαν κατ' ἐλπίδα πλούτου στελλόμενοι ..., τελ. Θεὸς δέ ἐστιν ἡ ἀγάπη κατὰ τὴν Ἰωάννου φωνήν, ᾧ πρέπει ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 265-279· PG, 44, 1013-1037).

(φύλ. 168^ο-179) ΙΓ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Ὡρμισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλήμ ἐν ταῖς δυνάμεσι ..., τελ. καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων.

Σχόλιον. Ἄρχ. Ὁ διὰ Μωϋσέως μὲν νομοθετήσας τὰ τοῦ Νόμου μυστήρια ..., τελ. ἐν τοῖς ἐφεξῆς Θεοῦ διδόντος ἐπελευσόμεθα χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ΒΕΠΕΣ, 66, 279-293· PG, 44, 1037-1061).

(φύλ. 179^ο-189) ΙΔ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι ἀρώματος φύουσαι μυρεφικά ..., τελ. καὶ αὐτὸς πλησίον θυγατέρες Ἱερουσαλήμ.

Σχόλιον. Ἄρχ. Ὁ τῷ ἀδόλω γάλακτι τρέφων τὸ νηπιάζον ἔτι τῆς πνευματικῆς ἡλικίας ..., τελ. διὰ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χειραγωγίας, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 293-307· PG, 44, 1061-1088).

Κενὸν μεταξὺ τῶν φύλλων 183-184. Τὸ φύλ. 183^ο τελ. καθαρὸν τῆς καρδίας, ᾧ διὰ τῆς [. (ΒΕΠΕΣ, 66, 300, 20· PG, 44, 1073 D4). Τὸ φύλ.

184 ἄρχ. *βάσεις τῷ χρυσίῳ κοσμήσασα.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 301, 26· PG, 44, 1076 D1).

(φύλ. 189-197^ο) <ΙΕ' >.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλή ἐν γυναιξί ..., τελ. ἐκλεκτή ἐστὶ τῆ τεκούση αὐτήν.*

Σχόλιον. Ἄρχ. *Ὁ ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου μαρτυρηθεὶς εἶναι Φίλιππος ὁ ἀπόστολος ..., τελ. (κολοβόν) τὴν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τελειότητα σημαίνει γὰρ μὴ ἐν ἄλλῳ [.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 307-319, στίχ. 32· PG, 44, 1108 A9).

Ἐν φύλ. 146^ο σημείωσις· *μη(νός) μαρτίου ιγ'.*

10) ΕΒΕ 457⁴⁸

Χαρτῶος, 317-320Χ210, φύλ. 1-486, ΙϚ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁴⁹.

Λόγοι διαφόρων Πατέρων, ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

(φύλ.75^ο-87^ο) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης (= Ἀστερίου Ἀμασειᾶς^{49α}), *Εἰς τὴν παρείσβασιν ἢ ὡς εἰσέλευσιν τῶν Ἁγίων Νησιτιῶν. Πάτερ εὐλόγησον.*

Ἄρχ. *Σύνθετον ζῶων ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ σώματος τοῦ φαινομένου καὶ τῆς λογικῆς ..., τελ. ὅτε τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐτελέσθη ἐν σαρκὶ θεοφάνια, ᾧ πρέπει ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 71, 351-360·PG, 40, 369-389).

(φύλ.133^ο-141^ο) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, *Ἐγκώμιον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ ἅγιον Θεόδωρον. Δέσποτα εὐλόγησον.*

Ἄρχ. *Ἑμεῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ λαός, ἡ ἀγία ποιμνη, τὸ βασιλεῖον ἱεράτευμα ..., τελ. ἀεὶ καρποφοροῦν τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 325-331· PG, 46, 736-748).

48. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 89-91. Ὁ Ἰω. Σακκελίανος παρέχει γενικὰς ἐπιγραφάς. Γ. Π.Κρέμου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 191-195, ἀριθ. CLVIII. Δὲν χρονολογεῖται τὸ χειρόγραφον.

49. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑπόσημ. 8 καὶ 9, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙϚ' -ΙΖ' αἰ. καὶ E. Gebhardt, βλ. ὑπόσημ. 13, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ «τὸν ΙϚ' αἰ. ἢ μᾶλλον τὸν ΙΖ' αἰ.», καθὼς καὶ ὁ D. Teske, βλ. ὑπόσημ. 18.

49^ο. Βλ. ὑπόσημ. 22.

(φύλ. 447^v-450) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὴν λεγομένην τῷ ἐπιχωρίῳ τῶν Καππαδοκῶν ἔθει Ἐπισωζομένην, ἣτις ἐστὶν ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πάτερ εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὡς γλυκὺς συνέμπορος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ..., τελ. τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας χειραγωγία, ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 254-256· PG, 46, 689-693).

(φύλ. 472^v-475^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἄρχ. Πᾶσαν ἐορτῆς ὑπόθεσιν φαιδροτέραν ὁ Δαβὶδ ἀπεργάζεται ..., τελ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἐν Χριστῷ ... αἰώνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 257-260· PG, 46, 696-701).

11) EBE 977⁵⁰

Περγαμηνός, 355X255, φύλ. 1-263, IB' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁵¹.

Βίοι ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 240-263^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. Κύριε εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ τοῦ τε ἡμετέρου λόγου καὶ τοῦ παρόντος διαλόγου ..., τελ. (κολοβὸν) ἀθρόω συσχεθέντα θανάτῳ [. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-315, 18· PG, 46, 893-940D1).

12) EBE 979⁵²

Χαρτῶος, 343X233, φύλ. 1-485 (τὰ φύλ. 1-2, 483-485 παράφυλλα), ΙΖ' αἰ.

50. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἄνωπ., σελ. 176. Οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὸ κείμενον τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

51. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

52. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἄνωπ., σελ. 176. Οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὸ κείμενον τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁵³.

Βίοι ἁγίων μηνὸς Ἰανουαρίου (Ἐν τῇ ἄνω ῥα, φύλ. 4· *Μεταφραστῆς Ἰανουάριος*).

(φύλ. 4-17^v) <Γρηγορίου Νύσσης>, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Βασίλειον τὸν μέγαν. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. *Καλὴν ἐπέθηκεν ὁ Θεὸς τὴν τάξιν ταῖς ἐτησίαις ταύταις ἡμῶν ἑορταῖς ..., τελ. ἐκείνο γενόμενοι, ὅπερ αὐτὸν ὀνομαστόν τε καὶ μέγαν Θεῶ καὶ ἀνθρώποις ἐποίησεν, ἐν Χριστῶ ... αἰῶνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 352-367· PG, 46, 788-817).

13) EBE 981⁵⁴

Χαρτῶος, 295X210, φύλ. 1-377 (τὰ φύλ. 1-2, 375-377 παράφυλλα), ΙΕ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁵⁵.

Βίοι ἁγίων μηνὸς Δεκεμβρίου.

(φύλ. 297-304^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, λόγος εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ ἅγια νήπια. Εὐλόγησον.

Ἄρχ. *Σαλπίσσατε ἐν νεομηνία σάλπιγγι, φησὶν ὁ Δαβὶδ, ..., τελ. καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων βοώσης, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ... αἰῶνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 261-273· PG, 46, 1128-1149).

(φύλ. 316^v-322^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον. Εὐλόγησον.

Ἄρχ. *Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀκολουθία, ὡς γλυκεῖα ἢ τῆς εὐφροσύνης διαδοχῆ, ..., τελ. εἰς καθαίρειν τῶν ἀντιδίκων, εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ... αἰῶνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 274-284· PG, 46, 701-721).

53. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 8. Παραπέμπει εἰς φύλλα 1-14^v τοῦ χειρογράφου.

54. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 176. Οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὰ κείμενα τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

55. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 8, 9, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΔ' αἰ.

14) EBE 982⁵⁶

Χαρτῶς, 315X215, φύλ. 1-323, 1599 ἔτ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁵⁷.

Βίοι καὶ Μαρτύρια ἁγίων.

(φύλ. 104-111) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἅγιον Μελέτιον ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. *Ἡῤῥησεν ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποστόλων ὁ νέος ἀπόστολος ...*, τελ. *τῷ σοφῷ αὐτοῦ λόγῳ παρέχων ἐλευθερίαν ἐν Χριστῷ ... αἰῶνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 368-376· PG, 46, 852-864).

Ἐν φύλ. 320^ο ὁ κολοφών· *Λεοντίου πόνος ζρη' ὀκτωβρίῳ κε'.*

15) EBE 991⁵⁸

Χαρτῶς, 329X220, φύλ. 1-269 (τὰ φύλ. 1-3, 268-269 εἶναι παράφυλλα), ΙΖ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁵⁹.

Βίοι ἁγίων μηνῶν Ἰουνίου-Ἰουλίου.

(φύλ. 194-208) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὴν ὀσίαν Μακρίναν, τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν.

Ἄρχ. *Τὸ μὲν εἶδος τοῦ βιβλίου ὅσον ἐν τῷ τῆς γραφῆς τύπῳ ἐπιστολῆ εἶναι δοκεῖ ...*, τελ. *τοῖς εἰρημένους περιγράψαι τὴν περὶ αὐτῆς ἱστορίαν, τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 101-123· PG, 46, 960-1000).

16) EBE 992⁶⁰

Περγαμηνός, 295X205, φύλ. 1- 200 (τὰ φύλ. 1-2 εἶναι παράφυλλα), ΙΔ' αἰ.

56. Ἰω. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 176. Ὁ Ἰω. Σακκελίων χρονολογεῖ ἔτος 1600, οὐδὲν δὲ ἀναφέρει διὰ τὸ κείμενον τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

57. Γνωρίζεται ὑπὸ Α. Spira, βλ. ὑποσημ. 14, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸ 1599 ἔτ.

58. Ἰω. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 178.

59. Γνωρίζεται ὑπὸ Ρ. Maraval, βλ. ὑποσημ. 19, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΖ' αἰ.

60. Ἰω. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 178. Οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὸ κείμενον τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁶¹.

Βίοι ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 183-190^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον.

Ἄρχ. Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀκολουθία, ὡς γλυκεῖα τῆς εὐφροσύνης ἢ διαδοχῆ, ... , τελ. εἰς καθαίρεσιν τῶν ἀντιδίκων, εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 274-284· ΡG, 46, 701-721).

17) EBE 1048⁶²

Χαρτῶς, 260X175, φύλ. 1-527, ΙϚ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁶³.

Ὁ κῶδιξ παραδίδει διαφόρων Πατέρων Ἐγκώμια εἰς ἁγίους, ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

(φύλ. 136-149^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ νήπια. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Σαλπύσατε ἐν νεομηνία σάλπιγγι, φησὶν ὁ Δαβὶδ ..., τελ. καὶ ἐπιγεῖων καὶ καταχθονίων βοώσης ὅτι Κύριος ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 261-273· ΡG, 46, 1128-1149).

(φύλ. 149^v-160) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ὁ [/ εἰς] τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον.

Ἄρχ. Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν] ἡ ἀκολουθία ... ἢ τῆς ... ἰδὸν γὰρ ἐορτήν ..., τελ. πληρωθέντας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς καθαίρεσιν τῶν ἀντιδίκων εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 274-284· ΡG, 46, 701-721).

61. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ ΙΓ' -ΙΔ' αἰ.

62. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 186. Ὁ Ἰω. Σακκελίανος χρονολογεῖ τὸν ΙΖ' αἰ. καὶ καταγράφει ἀπλῶς ἐπιγραφὰς τῶν κειμένων τοῦ Γρηγορίου Νύσσης. Γ. Π. Κρέμου, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 255-257, ἀριθ. CCVIII. Δὲν χρονολογεῖται τὸ χειρόγραφον.

63. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8, 9, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙϚ' - ΙΖ' αἰ.

18) EBE 1051⁶⁴

Περγαμηνός, 340X240, φύλ. 1-251, Ι' / ΙΑ' αί.

Γνωρίζεται, αλλά δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁶⁵.

Βίοι καὶ μαρτύρια ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 1-32^v) Μηνὶ Νοεμβρίῳ ιζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας. Εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ τοῦ τε ἡμετέρου λόγου καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου ..., τελ. τοῖς λεγομένοις οὐ προστεθείκαμεν, τῷ δὲ Θεῷ εἴη δόξα ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-324· ΡG, 46, 893-957).

19) EBE 2070⁶⁶

Περγαμηνός, 345X 215-220, φύλ. 1-407, ΙΓ' αί.

Γνωρίζεται καὶ χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁶⁷.

Εἰς τὰ φύλλα 1-406^v παραδίδονται Λόγοι τοῦ Μ. Βασιλείου.

(φύλ. 407^{r-v}) Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου Νύσσης, περὶ τῶν ἀπιόντων εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς ἄλλους τινὰς τόπους.

Ἄρχ. Ἐπειδὴ ἠρώτησας, ὦ φίλε, διὰ τοῦ γράμματος πρέπον ᾤθηθην ..., τελ. (κολοβός) ἀναγομένη ἐπὶ τὸ ὑποζύγιον κἀκεῖθεν καταγο[. (ΒΕΠΕΣ, 70, 18-19, 35· ΡG, 46, 1009-1012 B3).

20) EBE 2083⁶⁸

Περγαμηνός, 370-375X265, φύλ. 1-384, ΙΓ' -ΙΔ' αί.

64. Ἰω. Σακκελίανος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 187. Οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὸ κείμενον τοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

65. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΒ' αί.

66. Λίνου Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 108-109. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς ΡG.

67. Γνωρίζεται ὑπὸ G. Pasquali (ἀλλ' ὡς Γυμνασίου Θεσσαλονίκης 1), ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΓ' αί., βλ. ὑποσημ. 12.

68. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 115-118.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁶⁹.

Πανηγυρικὸν Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου.

(φύλ. 214-225^v) (Ἐν τῇ ἄνω ῥα· Τῇ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Κυριακῇ). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ περὶ Ἀναστάσεως, ἐλέχθη δὲ τῇ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Κυριακῇ. Ἐν τῇ ῥα· Ὡρ(αῖον) Ὑπ(όθεσις).

Ἄρχ. *Οἱ πένητες τῶν ἀνθρώπων φιλέορτοι δὲ καὶ προθύμω τῇ ψυχῇ ...*, τελ. *ἀλλ' ἡμεῖς γε πεπιστεύκαμεν τῇ Ἀναστάσει, δόξαν ἀναπέμποντες τῷ Πατρὶ ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 217-231· ΡΓ, 46, 652-681).

(φύλ. 326-328) (Ἐν τῇ ἄνω ῥα· Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ = Τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄρχ. *Ὡς γλυκὺς συνέμπορος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ προφήτης Δαβὶδ ...*, τελ. *τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας χειραγωγία ἐν Χριστῷ ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 254-256· ΡΓ, 46, 689-694).

(φύλ. 355^v-357^v) (Ἐν τῇ ἄνω ῥα· Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ = Τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὴν Ἁγίαν Πεντηκοστήν.

Ἄρχ. *Πᾶσαν ἐορτῆς ὑπόθεσιν φαιδροτέραν ὁ Δαβὶδ δι' ἑαυτοῦ ἀπεργάζεται ...,* τελ. *ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἐν Χριστῷ ... αἰώνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 257-260· ΡΓ, 46, 696-702).

21) ΕΒΕ 2086⁷⁰

Χαρτῶς, 220X 145, φύλ. I-II+1- 387+I-II, ΙΔ', ΙΕ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁷¹.

69. Γνωρίζεται ὑπὸ *E. Gebhardt*, βλ. ὑποσημ. 13, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΒ' αἰ., ἀλλὰ καὶ τὸν ΙΓ' αἰ., καὶ ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 9, ὅπως ἐπίσης ὑπὸ *D. Teske*, βλ. ὑποσημ. 18.

70. *Α. Πολίτη*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 120-121. Παρέχει γενικὰς ἀναφορὰς μετὰ τῶν βιβλιογραφικῶν ἐνδείξεων εἰς ΡΓ.

71. Γνωρίζεται ὑπὸ *W. Jaeger*, βλ. ὑποσημ. 11, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΑ' -ΙΒ' αἰ., ὑπὸ *E. Mühlberg*, βλ. ὑποσημ. 16, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΔ' αἰ., καὶ ὑπὸ *Jo. F. Callahan*, βλ. ὑποσημ. 20, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΔ' -ΙΕ' αἰ.

Λόγοι Γρηγορίου Νύσσης, Μ. Βασιλείου, Συμεών Θεσσαλονίκης, Διάφορα αστρολογικά, μυθολογικά, ιατρικά, μαγικά, χρονολογικά, ύμνογραφικά κείμενα.

(φύλ. Γ^ν) (φύλλον κεκομμένον) Τροπάρια.

(φύλ. Π^ν) Τροπάρια. Ὠδαί ε', ζ', κοντάκιον, ζ' - η'.

(φύλ. 1-6^ν) Ἄρχ., ἀκέφαλον· ἔχωμεν περὶ τὰς ἐργασίας τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἐντολῶν τὴν ἐκπλήρωσιν ..., τελ. κολοβόν· οὕτω τοίνυν ἢ μὲν ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς ἀπὸ τοῦ σώματος, ὁ δὲ νοῦς ἀπὸ τῆς [.

(φύλ. 7-19^ν) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι. Κύριε εὐλόγησον. <Λόγος Α' >.

Ἄρχ. Τίς ἄρα τοιοῦτος ἐν τοῖς συνειλεγμένοις ἐστὶν ὡς μαθητῆς τε εἶναι τοῦ λόγου ... , τελ. ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἧς καὶ ἡμεῖς ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 369-377· PG, 44, 1193-1208).

(φύλ. 19^ν-31^ν) Λόγος Β'. Μακάριοι οἱ πραεῖς ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

Ἄρχ. Οἱ διὰ κλίμακός τινος τοῖς ὑψηλοτέροις προσβαίνοντες ..., τελ. καὶ οὐρανία γῆς κληρονομία ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 377-382· PG, 44, 1208-1217).

(φύλ. 31^ν-45^ν) Μακάριοι οἱ πενθοῦντες ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Λόγος Γ'.

Ἄρχ. Οὕτω τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐπιβεβήκαμεν ..., τελ. ἧς καὶ ἡμεῖς καταξιωθείμεν χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 382-389· PG, 44, 1220-1232).

(φύλ. 46-63^ν) Τοῦ αὐτοῦ Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Λόγος Δ'.

Ἄρχ. Τοὺς στομαχοῦντας καὶ κακοσίτους φασὶν οἱ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμονες ..., τελ. εἰς πλησμονὴν αὐτῆς ἔλθωμεν χάριτι καὶ φιλανθρωπία ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 389-398· PG, 44, 1232-1248).

(φύλ. 63^ν-79^ν) Τοῦ αὐτοῦ Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Κύριε εὐλόγησον. Λόγος Ε'.

Ἄρχ. Τάχα τί τὸ τοιοῦτόν ἐστιν ὃ διὰ τινος ὀπτασίας ..., τελ. ἵνα γενώμεθα διὰ τοῦτο μακάριοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 398-406· PG, 44, 1248-1264).

(φύλ. 79^ν-95) Τοῦ αὐτοῦ Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Λόγος Σ'.

Ἄρχ. Ὅπερ παθεῖν εἰκὸς τοὺς ἔκ τινος ὑψηλῆς ἀκρωρείας ..., τελ. διὰ τῆς καθαρᾶς πολιτείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 406-413· PG, 44, 1264-1277).

(φύλ. 95-110^ν) Τοῦ αὐτοῦ Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. <Λόγος Ζ' >.

Ἄρχ. Τῆς ἱεραῆς τοῦ Μαρτυρίου σκηνοπηγίας, ἦν κατὰ τὸν ἐν ὄρει ..., τελ. μακαρισθέντες κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 413-420· PG, 44, 1277-1292).

(φύλ. 110^ν-122^ν) Τοῦ αὐτοῦ Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἔνεκεν δικαιοσύνης ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Λόγος Η'.

Ἄρχ. Τί τὸ τῆς ὀγδόης παρὰ τῷ προφήτῃ μυστήριον ..., τελ. ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν χάριτι τοῦ Κυρίου ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 420-426· PG, 44, 1292-1301).

(φύλ. 122^ν-141) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ περὶ προσευχῆς. Εὐλόγησον. Λόγος Α'.

Ἄρχ. Προσευχῆς ἡμῖν διδασκαλίαν ὁ θεὸς ὑφηγεῖται λόγος ..., τελ. ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἀκουσόμεθα χάριτι τοῦ Κυρίου ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 327-336· 44, 1120-1136).

(φύλ. 141-152^ν) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κύριε εὐλόγησον. Λόγος Β'.

Ἄρχ. Ὅτε προσῆγεν ὁ μέγας Μωϋσῆς τῇ κατὰ τὸ ὄρος μυσταγωγία ..., τελ. ἀποκαταστήσει σε τῇ οὐρανίῳ πατρίδι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 336-343· PG, 44, 1136-1148).

(φύλ. 152^ν-167) Τοῦ αὐτοῦ ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά Σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου. Λόγος Γ'.

Ἄρχ. Ὁ τὴν σκιὰν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν περιέχων Νόμος ..., τελ. παρὰ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιδεικνυμένων φωνῆς, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 343-350· PG, 44, 1148-1161).

(φύλ. 167-185) Τοῦ αὐτοῦ γενηθήτω τὸ θέλημά Σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Λόγος Δ'.

Ἄρχ. Ἦκουσά τινος ἱατροῦ τεχνικῶς περὶ τῆς κατὰ τὴν ὑγίειαν ἕξεως φυσιολογουῦντος ..., τελ. προστεθήσεται ἡμῖν ἐν Χριστῷ ... αἰώνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 350-359· PG, 44, 1161-1177).

(φύλ. 185-204) Τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Λόγος Ε'.

Ἄρχ. Ἦλθε προῖων ὁ λόγος ἐπ' αὐτὸ τῆς ἀρετῆς τὸ ἀκρότατον ..., τελ. τὴν ἰσχὺν κεκτημένου, οὗ ρυσθείημεν χάριτι ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 359-368· PG, 44, 1177-1193).

(φύλ. 204-221^v) <Κεφάλαια τριάκοντα εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν. Κεφάλαιον λ' >. Τοῦ αὐτοῦ θεωρία τις ἱατρικωτέρα περὶ τῆς τοῦ σώματος ἡμῶν κατασκευῆς δι' ὀλίγων.

Ἄρχ. Ἀλλὰ τὴν τοῦ σώματος ἡμῶν διασκευὴν ..., τελ. ὅτι ποιήσομεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν, ᾧ ἡ δόξα ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65A, 83-92· PG, 44, 240-256).

(φύλ. 221^v-321^v) Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ κατηγήσεως.

Ἄρχ. Ὁ τῆς κατηγήσεως λόγος ἀναγκαῖος μὲν ἐστὶ ... τελ. μετὰ ταῦτα δὲ κατὰ τὴν αἰωνίαν ἀντίδοσιν, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 68, 378-437· PG, 45, 9-105).

(φύλ. 321^v-323) Ἐκ τοῦ ζ' (= δ'^{ου}) λόγου τοῦ εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν ἐξηγητικοῦ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Ἄρχ. Ὅτι ἐκπλυνεῖ Κύριος τὸν ρύπον τῶν υἰῶν..., τελ. ἐκκαθαρίζεσθαι τὸ αἷμα λέγεται. (PG, 30, 340D1- 341 C5)⁷².

(φύλ. 323- 331^v) Τοῦ αὐτοῦ (= Γρηγορίου Νύσσης) Πρὸς Ἀρμόνιον περὶ τοῦ τί τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα.

Ἄρχ. Ὅπερ ποιῶσι πρὸς τοὺς κρατοῦντας..., τελ. πρὸς τὰς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας ὁμοίως ἔχουσαι (κολοβόν) (ΒΕΠΕΣ, 69, 68-72· PG, 46, 237-245).

Τὰ ἐν συνεχείᾳ φύλλα 332-381 προέρχονται ἐξ ἄλλου κώδικος.

(φύλ. 332-339^v+382-387) (δι' ἐτέρας χειρός). Ἄρχ. (ἀκέφαλον)· τε καὶ σὺν μυκτηρισμῶ καὶ χλεύαις τὸ προσῆκον ὑπερορίζοντι δεσμὸν τὸν πρὸς ὕλας ... φθάνει πρὸς τὴν θεουργικὴν βαθμοὺς ἀμείβων μακαριότητος ..., τελ. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν. Ἡμῖν δὲ δοίη Κύριος ... τῶν εὐαρεστησάντων Αὐτῷ ἁγίων, ἀμήν.

(φύλ. 340-381^v) (διὰ τρίτης χειρός). Ἐρμηνεῖα Θεσσαλονίκης Συμεῶν περὶ τε τοῦ θείου ἐν αὐτῷ ἱερέων τε περὶ καὶ διακόνων ἀρχιερέων τε καὶ τῶν ὧν ἕκαστος τούτων στολῶν περιβάλλεται οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας λόγον ἐκάστω διδοῦσα τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων καὶ τοῖς ἐν Κρήτῃ ζητήσασιν ἀποσταλεῖν.

72. Καὶ ὄχι ὡς ἐν Α.Ν. Πολίτη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 120· 117-668.

Ἄρχ. Ἐξ ἀγάπης θείας κεινημένου πρὸς τὸ μαθεῖν, τελ. ὅσα δὲ κάτωθεν τῶν β' ἔστιν ἀπριλλίῳ. Ἔπονται πίνακες τῶν κατὰ Κυριακὴν ἡγῶν καὶ ἑωθινῶν.

Σημειώσεις: (φύλ. Π, ἐν ἀρχῇ, διὰ μελάνης) Χειρόγ(ραφον) Ἰατρικὸν περὶ τὸ τέλος. Ἄρ. 2.

Ἐκ τοῦ Γυμνασίου Θεσσαλονίκης.

22) EBE 2101⁷³

Περγαμηνός, 382-385X276-278, φύλ. 1-201, ΙΑ' - ΙΒ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁷⁴.

Βίοι καὶ μαρτύρια ἁγίων τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου.

(φύλ. 146-153^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον.

Ἄρχ. Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀκολουθία, ὡς γλυκεῖα ἢ τῆς εὐφροσύνης διαδοχὴ ..., τελ. εἰς καθάρσεις τῶν ἀντιδίκων, εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 274-284· ΡG, 46, 701-721).

23) EBE 2102⁷⁵

Περγαμηνός, 310X250, φύλ. 1-325, ΙΑ' - ΙΒ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁷⁶.

Βίοι καὶ μαρτύρια ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 209^v-243) Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιζ'. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. Κύριε εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἔστι τοῦ τε ἡμετέρου λόγου καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου ..., τελ. τοῖς λεγομένοις οὐ προστεθείκαμεν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-324· ΡG, 46, 893-957).

73. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 137-138. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς ΒΗG.

74. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑπόσημ. 8, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΒ' αἰ.

75. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 139. Παρέχεται ἀπλῶς ἢ βιβλιογραφικὴ ἔνδειξις εἰς ΒΗG, ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης.

76. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑπόσημ. 8.

24) EBE 2104⁷⁷

Χαρτῶος, 400X285, φύλ. 1-293, ΙΔ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁷⁸.

Παναηγυρικὸν Ἰανουαρίου. Βίοι ἁγίων (ἐνιαχοῦ ἐπιγράμματα) καὶ Λόγοι Πατέρων.

(φύλ. 87^v-96^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν μέγα <ν> Βασίλειον, ἀρχιεπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. *Καλὴν ἐπέθηκεν ὁ Θεὸς τὴν τάξιν ταῖς ἐτησίαις ταύταις ἡμῶν ἑορταῖς ...*, τελ. *ὄπερ αὐτὸν ὀνομαστόν τε καὶ μέγαν Θεῶ καὶ ἀνθρώποις ἐποίησεν ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 352-367· PG, 46, 788-817).

(φύλ. 146-153) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, εἰς τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων, ἐν ἧ ἔβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. *Νῦν γνωρίζω τὴν ἐμὴν ἀγέλην, σήμερον βλέπω σχῆμα τῆς ἐκκλησίας τὸ σύνθητες ...*, τελ. *κοσμήτωρ δὲ πάντων τῆς νύμφης ὁ Χριστὸς ὁ ὢν καὶ προὖν καὶ ἐσόμενος, εὐλογητὸς νῦν καὶ .. αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 204-216· PG, 46, 577- 600).

25) EBE 2106⁷⁹

Περγαμηνός, 320 X 245, φύλ. 1-367, ΙΑ' αἰ.

Ὁ κῶδιξ παλίμψηστος, ὑποκειμένη γραφὴ μεγαλογράμματος τῆς Βίβλου, Σ' αἰ., καὶ μεγαλογράμματος ὀξυκόρυφος, Θ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁸⁰.

Βίοι καὶ μαρτύρια Δεκεμβρίου.

(φύλ. 324-333) Μηνὶ τῷ αὐτῷ κζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον.

77. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 140-142. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὰς βιβλιογραφικὰς ἐνδείξεις εἰς BHG.

78. Γνωρίζεται ὑπὸ E. Gebhardt, βλ. ὑποσημ. 13 καὶ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

79. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 145-146. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἐνδειξὴν εἰς BHG.

80. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

Ἄρχ. Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀκολουθία ... , τελ. εἰς καθαίρεισιν τῶν ἀντιδίκων καὶ δόξαν τοῦ Κυρίου ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 274-284· PG, 46, 701-721).

26) EBE 2107⁸¹

Περγαμηνός, 315-320X240, φύλ. 1-214, IB' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁸².

Βίοι καὶ μαρτύρια ἁγίων Νοεμβρίου.

(φύλ. 192-214^v) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας. Κύριε εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ τοῦ τε ἡμετέρου Λόγου καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου ... , τελ. (κολοβόν) πρὸς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ μυστηρίου τοῖς δια [. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-324, 25· PG, 46, 893-957 C7).

27) EBE 2137⁸³

Χαρτῶος, 200X150, φύλ. 1-220, 1597 ἔτ.

Εἰς τὰ φύλλα 1-213^v παραδίδονται νομοκανονικὰ διάφορα.

(φύλ. 214-220^v) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Λητίον, ἐπίσκοπον Μελιτηνῆς. Κεφάλαια η'.

Ἄρχ. Ἐν καὶ τοῦτο τῶν εἰς τὴν ἁγίαν ἑορτὴν συντελούντων ἐστὶ ..., τελ. (κολοβός) ὁ κλέπτῃς μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον [. (ΒΕΠΕΣ, 68, 438-445, 1· PG, 45, 221- 233 C14).

Ἐν φύλ. 136^v ὁ κολοφών· + Ἐτελειώθη τὸ παρὸν νόμιμον διὰ χειρὸς Μιχαήλ, υἱοῦ Νεῖλ(ου) ἱερέ(ως) τοῦ Ἀντρίστου ἐν ἔτει ἀφ' ἧς Νοεμβρίου ι' η'. Τὸ νόμιμον φύλ. 182 κ(ό)λ(λες) 45½.

81. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 147. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς BHG.

82. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

83. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 167-168. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς PG.

28) EBE 2308⁸⁴

Χαρτώος, 135X100-103, φύλ. 1-99, ΙΔ' αί.

Κώδιξ Νομοκανονικοῦ περιεχομένου.

(φύλ. 84-91^ν) <Γρηγορίου Νύσσης, Ἐπιστολή κανονική πρὸς Λητόιον, ἐπίσκοπον Μελιτηνῆς>.

Ἄρχ. (ἀκέφαλον) *τρία εἰσὶ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν θεωρούμενα ...*, τελ. *κἂν μικρότερον τῆς σῆς μεγαλοφυΐας ἦ.* (ΒΕΠΕΣ, 68, 439-445· PG, 45, 224 A12-236).

29) EBE 2319⁸⁵

Χαρτώος, 200X140, φύλ. 1-249, ΙΕ' αί.

«Βιβλίον περιέχων λόγους διαφόρους πάνυ ὠραίους εἰς μνήμας καὶ ἐορτὰς διαφόρων ἁγίων τοῦ ἑνιαυτοῦ καὶ δεσποτικοί».

(φύλ. 194-212^ν) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης (= Σεβήρου Ἀντιοχείας^{85α}), περὶ τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι κατὰ μηδὲ <ν> ἀλλήλοις οἱ Εὐαγγελισταὶ διαφόρως τὰ συμβεβηκότα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἐμμανουὴλ ἱστόρησαν. Εὐλόγησον Δέσποτα.

Ἄρχ. *Πάντες μέ<ν>, ἀγαπητοί, ὡς εἰπεῖν, ἀποδέχονται τὴν ἐν τῇ Κυριακῇ νυκτί...*, τελ. *εἰς τὸ ἐκκλίνειν ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιεῖν ἀγαθόν, ᾧ ἡ δόξα ... αἰώνων, ἀμήν.* (PG, 46, 628-652· τὸ κείμενον ἐν τέλει διαφέρει τῆς ἐκδόσεως).

30) EBE 2362⁸⁶

Περγαμηνός, 330X275, φύλ. 1-192 + I-II, ΙΑ' αί.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁸⁷.

84. Λ. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 317. Παρέχει τὴν ἐπιγραφήν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς Ράλλη-Ποτλῆ.

85. Λ. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 330-332. Παρέχει τὴν ἐπιγραφήν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς PG.

85^α. Βλ. ὑποσημ. 23.

86. Λ. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 363. Παρέχεται ἀπλῶς ἡ βιβλιογραφικὴ ἔνδειξις εἰς BHG, ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης.

87. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

Βίοι καὶ μαρτύρια ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 1-23^ο) Ἐν τῇ ἄνω ᾧα, χειρὶ μεταγενεστέρῃ· Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. (ἀκέφαλον) <περιοι>] *κίδος τῶν ἄλλων τοῦ μεγάλου Γρηγορίου πόλις ἐστίν ..., τελ. τοῖς λεγομένοις οὐ προστεθείκαμεν, τῷ δὲ Θεῷ ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 69, 294, 30 -324· PG, 46, 897 D3- 957).

Ἐν φύλ. Γ^ο· Ἐσταχώθη εἰς τὴν μονὴν τῶν Στροφάδων.

31) EBE 2410⁸⁸

Χαρτῶος, 350X260, φύλ. 1-287, ΙΓ' αἰ.

Τὰ φύλλα 1-196^ο παραδίδουν Σειρὰς εἰς βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἢ μόνον τὰ κείμενα (Ἰώβ, Σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σειράχ, Σοφία Σολομώντος, Παροιμίαι).

Ἀπὸ τοῦ φύλ. 197 Γρηγορίου Νύσσης ἔργα.

(φύλ. 197-200^ο) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Νύσσης Ἐρμηνεία εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. <Ὁμιλία Α' >.

<Ἐπιγραφή>. Ρήματα Ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαβὶδ βασιλέως Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλήμ.

Κείμενον. Ἄρχ. *Ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης τίς περιόσεια τῷ ἀνθρώπῳ ..., τελ. μετὰ τῶν γινομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.*

Σχόλιον. Ἄρχ. *Πρόκειται ἡμῖν ὁ Ἐκκλησιαστής εἰς ἐξήγησιν ..., τελ. τῆς τῶν κακῶν μνήμης ἐμποιήσει τῇ φύσει, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 65A, 183-193· PG, 44, 617-636).

(φύλ. 200^ο-203^ο) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. Ὁμιλία Β'.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Ἐγὼ Ἐκκλησιαστής ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ..., τελ. ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν.*

<Σχόλιον>. Ἄρχ. *Ἐγὼ, φησίν, Ἐκκλησιαστής, ἐμάθομεν δὲ τίς ὁ Ἐκκλησιαστής ..., τελ. ὁ καὶ ἐν ἡμῖν γένηται, ἐν Χριστῷ ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 65A, 194-202· PG, 44, 636-649).

88. Λ. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωπ., σελ. 407-408. Παρέχει ἐπιγραφὰς καὶ τὰς βιβλιογραφικὰς ἐνδείξεις εἰς PG.

(φύλ. 204-207^ν) < 'Ομιλία Γ' >.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐμεγάλυνα ποιήμα μου ..., τελ. τοῦ ποτίσαι ἐν αὐτοῖς δρυμόν βλαστῶν τὰ ξύλα.

<Ἐρμηνεία>. Ἄρχ. Τί μετὰ τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ φωνή ..., τελ. ἐπιτηδευμάτων ἄσλος ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν θάλλοι διὰ τοῦ Κυρίου ... δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 202-211, 32· ΡG, 44, 649 - 664)

(φύλ. 207^ν-211) < 'Ομιλία Δ' >.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας ..., τελ. οὐκ ἔστι περισσεῖα ὑπὸ τὸν ἥλιον.

<Ἐρμηνεία>. Ἄρχ. Ἐτι ἡμῖν ὁ τῆς ἐξομολογήσεως τόπος παρακατέχει τὸν λόγον ..., τελ. ὧν καὶ ἡμεῖς ἔξω γενοίμεθα χάριτι τοῦ Κυρίου ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 212-221· ΡG, 44, 664-680).

(φύλ. 211- 215) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. 'Ομιλία Ε'.

<Κείμενον>. Ἄρχ. Καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περιφοράν ..., τελ. καὶ προαίρεσις πνεύματος.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Νῦν ἡμῖν παρὰ τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας καθηγεμόνος ..., τελ. τῶν πρὸς τὸ κρεῖττον κατορθουμένων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ..., ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 221-232· ΡG, 44, 680-696).

(φύλ. 215-218^ν) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. 'Ομιλία Σ'.

Κείμενον. Ἄρχ. Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν ..., τελ. καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

Σχόλιον. Ἄρχ. Αὕτη τῶν προκειμένων ἡμῖν λογίων εἰς θεωρίαν ἀρχή ..., τελ. ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς γενοίμεθα τῷ ἐλέει τοῦ σώζοντος ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 232-242· ΡG, 44, 696-712).

(φύλ. 218^ν-223^ν) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. 'Ομιλία ἐβδόμη.

Κείμενον. Ἄρχ. Καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους ..., καιρὸς τοῦ σιγαῖν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν.

<Σχόλιον>. Ἄρχ. Ἡὔξησεν ἤδη δι' ὧν ἐδίδαξε ..., τελ. δι' ὧν ὁ βίος ἡμῶν πρὸς ἀρετὴν ἐπιδίδωσιν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 242-255· ΡG, 44, 712-732).

(φύλ. 223^ν-229) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. 'Ομιλία ὀγδόη.

Κείμενον. Ἄρχ. Καιρὸς τοῦ φιλησαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι ..., τελ. καὶ τὸ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ.

Σχόλιον. Ἄρχ. *Τίς ἄρα οὕτως ἐστὶ τὴν ἀκοὴν κεκαθαυμένος ..., τελ. τὸ πρὸς ἀγαθὸν βλέπειν διὰ τοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνων, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 65A, 255-268· PG, 44, 733-753).

(φύλ. 229^v) Λευκόν.

Μεταξὺ τῶν φύλλων 229 καὶ 230 ἐλλείπουν φύλλα (προφανῶς δύο τετράδια).

(φύλ. 230-231) <Εἰς τὸ Ἔσσημα τῶν Ἐσσημάτων>. <Λόγος Β΄>. (Ἀκέφαλον) Ἄρχ. *ὑψώματα τῷ πρὸς τὸ ὕψος τῶν ... πνεύματι γλαφυρῶς τοῖς κλάδοις ... ἔστι δὲ κεκαλυμμένος δι' ἀσαφείας καὶ ὁ παρ' ἐκείνων λόγος. Ἔχει γὰρ οὕτως ἡ λέξις· Ἐὰν μὴ γινῶ σεαυτὴν ... ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμνίων. Τούτων δὲ τῶν ρημάτων ἡ μὲν διάνοια πρόδηλος ἐκ τῆς τῶν ἐξετασθέντων ἀκολουθίας ..., τελ. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἧς καὶ ἡμεῖς ἀξιωθεῖμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 134, 22-139· PG, 44, 800C10-808).

(φύλ. 231-235) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἔσσημα τῶν Ἐσσημάτων. Λόγος Γ΄.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Τῇ ἵππῳ μου ἐν ἄρομασι Φαραῶ ..., τελ. ἐν ἀμπελῶνι ἐν Γαδδί.*

Ἐρμηνεία. Ἄρχ. *Ὅσα πρὸ τῆς παρουσίας ἀναγνώσεως ἐν τοῖς προοιμίοις τοῦ ἔσσηματος ..., τελ. πότιμόν τε καὶ σωτήριοι γίνονται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 139-153· PG, 44, 808-829).

(φύλ. 235-239^v) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἔσσημα Ἐσσημάτων. Λόγος δ΄.

Κείμενον. Ἄρχ. *Ἴδου εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου ..., τελ. καὶ ἐξεγείρετε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσει.*

Ἐρμηνεία. Ἄρχ. *Φασὶν τοὺς τὸ χρυσίον τεχνικῶς ἐκκαθαίροντας ..., τελ. τὰ κεκρυμμένα μυστήρια διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 153-170· PG, 44, 829-857).

(φύλ. 239^v-244) Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς τὸ Ἔσσημα τῶν Ἐσσημάτων. Λόγος Ε΄.

<Κείμενον>. Ἄρχ. *Φωνὴ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου ἰδοὺ οὕτως ἤκει πηδῶν ..., τελ. ἡ νεβρῶ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη τῶν κοιλωμάτων.*

Ἐρμηνεία. Ἄρχ. *Τὰ νῦν προτεθέντα διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἡμῖν ἐκ τῆς τοῦ Ἐσσηματος Ἐσσημάτων ..., τελ. ἐμφορηθῆναι ποιμαινομένους ὑπὸ τοῦ λόγου, ἐν Χριστῷ ..., τελ. αἰῶνας, ἀμήν.* (ΒΕΠΕΣ, 66, 170-187· PG, 44, 857-884).

(φύλ. 244-247^α) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος Σ' .

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν ἐξήτησα ὃν ἠγάπησα ..., τελ. ἐπὶ τὸν μηρόν αὐτοῦ ἀπὸ θάμβους ἐν νυξίν.

Ἑρμηνεία. Ἄρχ. Πάλιν τὰ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ δόγματα παρὰ τοῦ ᾠσματος τῶν ᾠσμάτων ..., τελ. ἐπὶ τῆς μακαρίας κοίτης ἀναπauσόμενον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 187-199· PG, 44, 884-905).

(φύλ. 247^α-253^α) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος Ζ' .

<Κείμενον>. Ἄρχ. Φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς Σαλομών ..., τελ. καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

Ἑρμηνεία. Ἄρχ. Ἐν πολλοῖς ὁ βασιλεὺς Σολομών ..., τελ. ἀποθανόντος καὶ ἐγεγέρθεις, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 199-220· PG, 44, 905-940).

(φύλ. 253^α-255^α) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος η' .

<Κείμενον>. Ἄρχ. Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου νύμφη ..., τελ. ἐν μιᾷ ἐν θέματι τραχήλω σου.

Ἑρμηνεία. Ἄρχ. Ὁ τὰς μεγάλας ὀπτασίας διεξεληθὼν πρὸς τοὺς Κορινθίους ..., τελ. καὶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 220-228· PG, 44, 940-952).

(φύλ. 255^α-260) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος θ' .

<Κείμενον>. Ἄρχ. Τί ἐκαλλιώθησαν μαστοὶ σου, ἀδελφή μου νύμφη ..., τελ. καὶ ροίζοντες ἀπὸ τοῦ Λιβάνου.

Ἑρμηνεία. Ἄρχ. Εἰ συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ τὰ ἄνω φρονεῖτε ..., τελ. πίνωμεν ὕδωρ καὶ μὴ ἀλλότριον ἐν Χριστῷ ... αἰῶνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 228-243· PG, 44, 952-977).

(φύλ. 260-263) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος Ι' .

<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἐξεγέρθητι Βορρᾶ καὶ ἔρχου Νότε ..., τελ. καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ.

Ἑρμηνεία. Ἄρχ. Τῆς νῦν προτεθείσης ἡμῖν τῶν θείων ρητῶν ..., τελ. τῆς ψυχῆς τὴν ἐγρηγόρουν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 243-253· PG, 44, 980-993).

(φύλ. 263-266^α) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος ΙΑ' .

<Κείμενον>. Ἄρχ. Φωνὴ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν ..., τελ. οἱ φύλακες τῶν τειχέων.

Ἑρμηνεία. Ἄρχ. Ἐν καὶ τοῦτο τῶν μεγάλων τοῦ Κυρίου παραγγελμάτων ἐστὶ ..., τελ. τῶν δογμάτων προσλαβοῦσα τὸ ἀναμφίβολον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 253-265· PG, 44, 993-1013).

(φύλ. 266^v-270^v) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος ιβ' .
<Κείμενον>. Ἄρχ. Ἀνέστην ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῶ μου ..., τελ.
ἀπ' ἐμοῦ οἱ φύλακες τῶν τειχέων.

Ἐρμηνεία. Ἄρχ. Οἱ τὴν διαπόντιον ἀποδημίαν κατ' ἐλπίδα πλοῦτου
στελλόμενοι ..., τελ. Θεὸς δὲ ἐστὶν ἡ ἀγάπη κατὰ τὴν Ἰωάννου φωνήν, ᾧ
πρέπει ἡ δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 265-279· PG, 44, 1013-
1037).

(φύλ. 270^v-275) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος ΙΓ' .
<Κείμενον>. Ἄρχ. Ὁρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλήμ ..., τελ. ἐπὶ
πληρώματα ὑδάτων.

<Ἐρμηνεία>. Ἄρχ. Ὁ διὰ Μωϋσέως μὲν νομοθέτης ..., τελ. Θεοῦ δι-
δόντος ἐπελευσόμεθα, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ... αἰῶνων, ἀμήν.
(ΒΕΠΕΣ, 66, 279-293· PG 44, 1037-1061).

(φύλ. 275-279) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος ΙΔ' .
<Κείμενον>. Ἄρχ. Σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος ..., τελ.
καὶ αὐτὸν πλησίον θυγατέρες Ἱερουσαλήμ.

Ἐρμηνεία. Ὁ τῷ Ἀδὰμ γάλακτι τρέφων τὸ νηπιάζον ..., τελ. διὰ τῆς
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χειραγωγίας, ᾧ ἡ δόξα ... αἰῶνων, ἀμήν.
(ΒΕΠΕΣ, 66, 293-307· PG, 44, 1061-1088).

(φύλ. 279-285) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος ΙΕ' .
<Κείμενον>. Ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί ...,
τελ. ἐκλεκτὴ ἐστὶ τῇ τεκούσῃ αὐτήν.

<Ἐρμηνεία>. Ἄρχ. Ὁ ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου μαρτυ-
ρηθεῖς ..., τελ. κοινωνία συγκεκραμένοις, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ... αἰῶνων,
ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 66, 307-326· PG, 44, 1088-1120).

(φύλ. 285-287^v) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ᾠσμα τῶν ᾠσμάτων. Λόγος ΙΣ' .
(Βλ. ἐν τῇ εἰσαγωγῇ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ μελέτῃ⁸⁹).

<Κείμενον>. Μία ἐστὶ περιστέρα τελεία τῇ μητρὶ αὐτῆς. Ἐκλεκτὴ
ἐστὶ τῇ τεκούσῃ αὐτήν.

89. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 407. Δὲν παρατηρεῖ τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ὑπαρξίν
νέου κειμένου, θεωρεῖ ὅτι αἱ ἐν τῇ PG ὁμιλίαι εἰς τὸ ᾠσμα ᾠσμάτων εἶναι ἰς' καὶ πα-
ραπέμπει γενικῶς εἰς ὅλην τὴν Ἐρμηνείαν (PG, 44, 756), ἐνῶ αὕτη ἄρχεται, ὡς ἄνωτέ-
ρω, ἀπὸ τῆς στήλης 800C10. Ἡ ἰδιαιτέρα μελέτη δημοσιεύεται εἰς ΕΕΒΣ, τόμ. ΝΓ'
(2007-2008).

<Ἐρμηνεία>. Ἄρχ. *Εἶ τονν ἡ μετὰ τὸ πιστεῦσαι Θεῶ...,* τελ. (κολοβουμένου τοῦ κώδικος) *ἐπιμέλειαν (καὶ) ἀπο[δε]χ[όμενος* (PG, 87, 1756-1772 C5).

Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Προδρομοῦ Σερρών, ὡς καὶ ἐκ τοῦ σχετικοῦ συμβόλου εἰς φύλ. 287^v καὶ ἔσω τῆς ὀπισθίας σταχώσεως.

32) EBE 2433⁹⁰

Χαρτῶς, 320-322X230, φύλ. 1-233, IB' -IG' αἱ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁹¹.

Παναγυρικὸν Δεκεμβρίου - Φεβρουαρίου.

(φύλ. 29^v-45) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης, Λόγος εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ.

Ἄρχ. *Οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τοὺς πολυανθεῖς τῶν λειμώνων ...,* τελ. *καὶ μέτοχοι τῆς Θεότητος κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν Χριστῶ ... αἰῶνας, ἀμήν.* (BEΠΕΣ, 69, 178-189^v PG, 46, 553-576).

33) EBE 2470⁹²

Χαρτῶς, 270X185, φύλ. I+1-402+ἐπικεκολλημένον φύλλον περιγραμμόν, ID' -IE' αἱ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁹³.

Βίος καὶ μαρτύρια ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 200^v ^{93a}-225^v) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. Κύριε εὐλόγησον.

90. *Λ. Πολίτη*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 435-437. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς BHG.

91. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 9, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν IG' αἱ. Ἐπίσης ὑπὸ *E. Rhein*, βλ. ὑποσημ.17.

92. *Λ. Πολίτη*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 471-473. Παρέχει τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν ἔνδειξιν εἰς BHG, ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τὸν Γρηγόριον Νύσσης.

93. Γνωρίζεται ὑπὸ *Fr. Mann*, βλ. ὑποσημ. 8, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ IE' αἱ.

93^a. Καὶ ὄχι 220 ὡς ἐν *Λ. Πολίτη*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 472.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ τοῦ τε ἡμετέρου λόγου καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου ..., τελ. τοῖς λεγομένοις οὐ προστεθείκαμεν, χάριτι καὶ φιλοanthρωπία ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-324· PG, 46, 893-957).

34) EBE 2482⁹⁴

Χαρτῶος, 285X215, φύλ. 1-330, ΙΔ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁹⁵.

Πανηγυρικόν, Βίοι Ἀγίων.

(φύλ. 39-45^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Νύσσης (= Ἀστερίου Ἀμασειᾶς^{95α}), Λόγος εἰς τὴν παρείσβασιν τῶν Νηστειῶν. Εὐλόγησον δέσποτα.

Ἄρχ. Σύνθετον ζῶον ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ σώματος τοῦ φαινομένου καὶ τῆς λογικῆς καὶ ἀσωμάτου ψυχῆς ..., τελ. (κολοβόν) ἵνα οἱ μαθηταὶ τῶν προσταγμάτων διὰ τῆς Ἀναστάσεως [. (ΒΕΠΕΣ, 71, 351-360· PG, 40, 369- 389).

(φύλ. 126-130^v) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον. Εὐλόγησον Δέσποτα.

Ἄρχ. Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀκολουθία, ὡς γλυκεῖα ἡ τῆς εὐφροσύνης διαδοχὴ ... , τελ. πληρωθέντας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς καθάρσεις τῶν ἀδίκων, εἰς δόξαν ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 274-284· PG, 46, 701-721).

35) EBE 2522⁹⁶

Περγαμηνός, 308X240, φύλ. I+1-298+I-II, ΙΑ' -ΙΒ' αἰ.

Τὰ περγαμηνὰ παράφυλλα I, I-II, παραδίδουν στιχηράριον.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁹⁷.

94. Λ. Πολίτη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 483-486. Παρέχει ἐπιγραφὰς καὶ τὰς βιβλιογραφικὰς ἐνδείξεις εἰς BHG.

95. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

95^α. Βλ. ὑποσημ. 22.

96. Χειρόγραφος κατάλογος ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων (ὑπὸ Λίνου Ν. Πολίτου).

97. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΒ' αἰ.

Βίοι ἁγίων μηνὸς Νοεμβρίου.

(φύλ. 27-62) (Ἐν τῇ ἄνω ᾠα· + Μη(νὶ) τῷ αὐτ(ῶ) ἰς'). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἶς ἐστὶ τοῦ τε ἡμετέρου λόγου καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου ..., τελ. τοῖς πεπραγμένοις οὐ προσεθείκαμεν, τῷ δὲ Θεῷ ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-324· PG, 46, 893-957).

Ἐν φύλ. 1* (διὰ χειρὸς μεταγενεστέρως) Ἔτους ,σῶλα' ἔτους (=1322/3) ἰ(νδικτιῶνος) ς'(τέλος).

36) EBE 2560⁹⁸

Περγαμηνός, 305-310X245, φύλ.1-208, ΙΑ' - ΙΒ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν⁹⁹.

Βίοι καὶ Ἐγκώμια ἁγίων.

(φύλ. 3-9) Λόγος Β'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Ὑμεῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ λαός, ἡ ἁγία ποιμνη, τὸ βασιλεῖον ἱεράτευμα ..., τελ. αἰεὶ καρποφοροῦν τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐν Χριστῷ ... αἰώνων ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 325-331· PG, 46, 736-748).

37) EBE 2808¹⁰⁰

Χαρτῶς, 230X155, φύλ. 1-354, ΙΓ' αἰ.

Γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἔκδοσιν¹⁰¹.

Λόγοι Πατέρων, ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

98. Χειρόγραφος κατάλογος ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων (ὑπὸ Λίνου Ν. Πολίτου).

99. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τὸν ΙΑ' - ΙΒ' αἰ.

100. Χειρόγραφος κατάλογος ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων (ὑπὸ Αἰκατερίνης Παπαδάκη, νῦν Χριστοφιλοπούλου).

101. Γνωρίζεται ὑπὸ Fr. Mann, βλ. ὑποσημ. 8.

(φύλ. 278-320) Βίος καὶ πολιτεία καὶ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ συγγραφεῖς παρὰ Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης. Κύριε εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ τοῦ τε ἡμετέρου Λόγου καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου ..., τελ. τῶν λεγομένων ψεῦδος οἰόμενοι τοῖς πεπραγμένοις οὐ προσεθήκαμεν ὅτι τῷ Χριστῷ καὶ Θεῷ ἡμῶν πρέπει πᾶσα δόξα ... αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 292-324· PG, 46, 893-957).

38) ΕΒΕ 3104¹⁰²

Χαρτῶος, 175X120, φύλ. I-II+ 1-342, ΙϚ' -ΙΖ' αἱ.

Ὁμιλῖαι Πατέρων, ἐν οἷς Γρηγορίου Νύσσης.

Ἐν ἀρχῇ (φύλ. 1-9) Ἐπιστολὴ λε'η. Ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Βασιλείου (= Γρηγορίου Νύσσης)^{102α} πρὸς Γρηγόριον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν περὶ διαφορᾶς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως. Ἄρχ. Ἐπειδὴ πολλοὶ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας ἐπὶ τῶν μυστικῶν δογμάτων..., τελ. εἰς διάκρισιν ἐναργῆ τῶν ὑποστάσεων. (ΒΕΠΕΣ, 69, 196-203, ὡς Γρηγορίου Νύσσης· PG, 32, 325-340, ὡς Μ. Βασιλείου).

(φύλ. 9^ν) Σημειώσεις, μονοκονδυλία.

(φύλ. 10-12^ν) Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ἱαμβοὶ.

(φύλ. 13-16) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Κεφάλαιον α'ον, ἐν ᾧ τίς ἐστὶ μερικὴ περὶ τοῦ κόσμου Φυσιολογία καὶ τις ἀβροτέρα. Διήγησις περὶ τῶν προγεγονότων τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως, ἐτέθη παρ' ἐμοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ γὰρ οὕτως ὄφειλεν.

Ἄρχ. Αὕτη ἡ Βίβλος οὐρανοῦ καὶ γῆς, φησὶν ἡ Γραφή, ὅτε συνετελέσθη πᾶν τὸ φαινόμενον ..., τελ. ἕτοιμος ἦν, ἀλλ' ὁ μετέχων οὐκ ἦν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 15-17· PG, 44, 128-132).

(φύλ. 17-132) Μ. Βασιλείου εἰς τὴν Ἑξαήμερον.

(φύλ. 133-178^ν) < Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου, κεφάλαια ιϚ' - λ' >. Θεωρία τοῦ θείου τοῦ εἰπόντος ποιήσω-

102. Χειρόγραφος κατάλογος ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων (ὑπὸ Γεωργίου Π. Κουρνούτου).

102^α. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Γρηγορίου Νύσσης παραδίδεται ὡς ἐπιστολὴ Μ. Βασιλείου πρὸς Γρηγόριον τὸν ἀδελφόν, ἀριθ. 38. Βλ. *Ἠλία Μουτσούλα*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 265-268 καὶ *M. Geerard*, *Clavis Patrum Graecorum*, II, σελ. 161.

μεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν, ἐν ᾧ ἐξετάζεται τίς ὁ τῆς εἰκόνης λόγος καὶ πῶς ὁμοιοῦται τῷ μακαρίῳ τε καὶ ἀπαθεῖ τὸ ἐμπαθὲς καὶ ἐπίκηρον καὶ πῶς ἐν τῇ εἰκόνι τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τούτων οὐκ ὄντων. Τοῦ μακαρίου ἐπισκόπου Νύσσης κυροῦ Γρηγορίου, ἀδελφοῦ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Κεφάλαια μερικὰ ἐκ τῆς πονηθείσης αὐτῷ Ἑξαήμερου.

(φύλ. 133-138) Ἐν τῇ ἄνω ᾠα· Κεφάλαιον ις'.

Ἄρχ. Ὡς μικρά τε καὶ ἀνάξια τῆς τοῦ ἀνθρώπου μεγαλοφυΐας τινὲς τῶν ἔξωθεν ἐφανεράσθησαν ..., τελ. διὰ τὴν αἰτίαν, ὡς οἶμαι ταύτην. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 46-51· ΡG, 44, 177-185).

(φύλ. 138^v-140^v) <Κεφάλαιον ις'>. Τί χρηὴ λέγειν πρὸς τοὺς ἐπαποροῦντας, εἰ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἢ παιδοποιία, πῶς ἂν ἐγένοντο αἱ ψυχαὶ ἢ ἀναμάρτητοι διέμειναν οἱ ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωποι.

Ἄρχ. Μᾶλλον δὲ πρὶν τὸ προκείμενον διερευνησαί ..., τελ. διὰ τὴν πρὸς τὸ ὑλῶδες ροπήν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 51-53· ΡG, 44, 188-189).

(φύλ. 141-143^v) <Κεφάλαιον ιη'>. Ὅτι τὰ ἄλογα ἐν ἡμῖν πάθη οὐ τῆς πρὸς τὴν ἄλογον φύσιν συγγένειαν ἔχει.

Ἄρχ. Οἶμαι γὰρ τῆς ἀρχῆς ταύτης καὶ τὰ καθ' ἕκαστον πάθη ..., τελ. τὸν καθ' ὁμοιότητα τῶν ἀγγέλων ζησόμενον. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 53-56· ΡG, 44, 189-196).

(φύλ. 144-145) <Κεφάλαιον ιθ'>. Πρὸς τοὺς λέγοντας πάλιν ἐν βρώσει καὶ πόσει εἶναι τῶν ἐλπιζομένων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ παραδείσῳ γεγράφθαι ἐκ τούτων τὸν ἄνθρωπον ζῆν.

Ἄρχ. Ἄλλ' ἴσως τις οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν ..., τελ. καὶ τὴν ὄρεξιν πρὸς τὴν γεῦσιν ὑπερεθίσσειεν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 56-58· ΡG, 44, 196-197).

(φύλ. 145-147) <Κεφάλαιον κ'>. Τίς ἢ ἐν παραδείσῳ ζῶη καὶ τί τὸ ἀπηγορευμένον ἐκεῖνο ξύλον;

Ἄρχ. Τί οὖν ἐκεῖνό ἐστιν ὁ καλοῦ τε καὶ κακοῦ συγκεκριμένην ἔχει τὴν γνῶσιν, τελ. καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἐστὶν οἰκειώσεως. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 58-59· ΡG, 44, 197-201).

(φύλ. 147-148^v) Ὅτι ἡ ἀνάστασις οὐ τοσοῦτον ἐκ τοῦ κηρύγματος τοῦ Γραφικοῦ, ὅσον ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων ἀνάγκης ἀκολούθως ἐλπίζεται. Κε(φάλαιον) κα'.

Ἄρχ. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἐστὶν ἰσχυρὰ ἡ κακία ..., τελ. ἥς ὁ λόγος ἐν ἀπορρήτοις μένει. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 60-61· ΡG, 44, 201-204).

(φύλ. 148^v-152^v) Πρὸς τοὺς λέγοντας ἢ καλόν τι καὶ ἀγαθὸν ἢ ἀνάστασις τί οὐκ ἤδη γέγονεν, ἀλλὰ χρόνων τισὶ περιόδοις ἐλπίζεται. Κε(φάλαιον) κβ'.

Ἄρχ. Ἀλλὰ τῆς ἀκολουθίας τῶν προεξητασμένων ἐχόμεθα ..., τελ. τὴν μέλλουσαν χάριν προεκπορεύεσθαι. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 61-64· PG, 44, 204-209).

(φύλ. 152^v-154) Κε(φάλαιον) κγ'. Ὅτι ὁ τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ κόσμου καταστάσεως ὁμολογῶν ἀναγκαίως καὶ περὶ τοῦ τέλους συνθήσεται.

Ἄρχ. Εἰ δέ τις τὴν νῦν τοῦ κόσμου φθορὰν εἰρωμῶ τινί ..., τελ. κατατρέχειν τοῦ λόγου. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 65-66· PG, 44, 209-212).

(φύλ. 154-155) < Κεφάλαιον κδ' >. Ἀντίρρησης πρὸς τοὺς λέγοντας συναίδιον εἶναι τῷ Θεῷ τὴν ὕλην.

Ἄρχ. Οἱ δὲ γὰρ ἔξω τοῦ κατὰ τὸ ἀκόλουθον εὕρισκομένων ... , τελ. οὐκ ἀμφιβάλλομεν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 66-67· PG, 44, 212-213).

(φύλ. 155^v-161^v) Κε(φάλαιον) κε'. Πῶς ἂν τις καὶ τῶν ἔξωθεν προαχθεῖη πιστεῦσαι τῇ Γραφῇ περὶ τῆς ἀναστάσεως διδασκούσῃ.

Ἄρχ. Ἀλλ' ἴσως τις πρὸς τὰ διαλυθέντα σώματα βλέπων ..., τελ. ὀνομασθήσεται τῆς ἀμαρτίας οὐκ οὔσης. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 68-73· PG, 44, 213-224).

(φύλ. 161^v-162^v) Κε(φάλαιον) κς'. Ὅτι οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος ἢ ἀνάστασις.

Ἄρχ. Ἀλλ' εἰσὶ τινες οἱ διὰ τὴν τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν ἀτονίαν ..., τελ. ὑπὸ τῆς θείας σπιθαμῆς τὴν ἀκρίβειαν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 73-74· PG, 44, 224-225).

(φύλ. 162^v-165) Κε(φάλαιον) κζ'. Ὅτι δυνατόν ἐστι εἰς τὰ τοῦ παντός στοιχεῖα τοῦ ἀνθρωπείου σώματος διαλυθέντος πάλιν εἰς τὸν κοινὸν τὸ ἴδιον ἐκάστω ἀποσωθῆναι.

Ἄρχ. Ἀλλὰ τυχὸν πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ παντός βλέπων ..., τελ. καὶ τὰ περὶ αὐτὴν θεωρούμενα. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 74-76· PG, 44, 225-229).

(φύλ. 165) + τούτου τὰ περὶ ψυχῆς ἔχομεν ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ.

(φύλ. 165^v-166^v) Ἐξέτασις τῆς τοῦ νοῦ πρὸς τὴν φύσιν συγγενείας, ἐν ᾧ καὶ ἐκ παρόδου τὸ τῶν Ἀνομοίων διελέγχεται δόγμα. <Κεφάλαιον ζ' >.

Ἄρχ. Καί με μηδεὶς οἰέσθω καθ' ὁμοιότητα τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ..., τελ. κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 21-23· PG, 44, 137-140).

(φύλ. 166^v-168) Κε(φάλαιον) ζ'. Διατί γυμνὸς τῶν ἐκ φύσεως ὄπλων τε καὶ προκαλυμμάτων ὁ ἄνθρωπος.

Ἄρχ. Ἀλλὰ τί βούλεται τὸ τοῦ σχήματος ὄρθιον ..., τελ. τοῖς ποσὶ περιορισμοῖσι τὰ πέδιλα. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 23-24· PG, 44, 140-144).

(φύλ. 168-171^v) Διατί ὄρθιον τὸ τοῦ ἀνθρώπου σχῆμα καὶ ὅτι διὰ τὸν λόγον αἱ χεῖρες, ἐν ᾧ τις καὶ περὶ διαφορᾶς ψυχῆς φιλοσοφία. Κεφ(άλαιον) η'.

Ἄρχ. Ὅρθιον δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ σχῆμα ..., τελ. ἐπινοήσαντος τῷ λόγῳ τὴν εὐκολίαν. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 25-28· ΡΓ, 44, 144-149).

(φύλ. 171^v-172^v) Κεφ(άλαιον) θ'. <Ο>τι ὀργανικὸν <κ>ατεσκευ-
άσθη τοῦ <α>ν(θρώπ)ου τὸ σῶμα <π>ρὸς τὴν τοῦ λόγου χρεί(αν).

Ἄρχ. Ἐπειδὴ τοίνυν θεοειδῆ τινα χάριν τῷ πλάσματι ἡμῶν ..., τελ. καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ μέλους (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 28-29· ΡΓ, 44, 149-152).

(φύλ. 172^v-173) (Ὅμως ἐν τῷ χειρογράφῳ ἐν συνεχείᾳ χωρὶς διάκρι-
σιν). <Κεφάλαιον ι' >. Ἄρχ. Οὕτω τοίνυν τοῦ νοῦ διὰ τῆς ὀργανικῆς
ταύτης κατασκευῆς, τελ. τοῦ λόγου τὸ στόμα κατέλιπον. (ΒΕΠΕΣ, 65Α,
28-29· ΡΓ, 44, 152 Β7).

(φύλ. 173-178^v) Ἐξέτασις ἐν τίνι τὸ ἡγεμονικὸν νομιστέον, ἐν ᾧ καὶ
περὶ δακρῶν καὶ γέλωτος φυσιολογία καὶ θεώρημά τι φυσικὸν περὶ τῆς
κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὴν φύσιν καὶ τὸν νοῦν κοινωνίας. Κεφ(άλαιον) ιβ'.

Ἄρχ. Σιγάτω τοίνυν πᾶσα στοχαστικὴ ματαιολογία ..., τελ. καὶ περὶ
τούτων, ὡς ἂν οἰοί τε ᾄμεν, δι' ὀλίγων διαληψόμεθα. (ΒΕΠΕΣ, 65Α, 32-
37· ΡΓ, 44, 156-164).

(φύλ. 178^v) (Σημείωσις)· Μέχρι τούτου· ὀλίγα ἀφείθη καὶ ἃ ἐν ἄλλῳ
εἶχομεν. Τέλος τῆς ἑξαήμερου.

(φύλ. 181-331^v) Ἔτερα Μ. Βασιλείου.

Β'. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ ΕΙΣ ΧΡΗΣΕΙΣ, ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ, ΣΥΝΑΓΩΓΑΣ

39) ΕΒΕ 1¹⁰³

Περγαμηνός, 295-297Χ220, φύλ. 1-345, Ι' αἰ.

Διὰ χειρὸς τοῦ καλλιγράφου Ἐφραίμ (β' ἡμισυ Ι' αἰ., 954-962 ἔτ.)

Ψαλμοὶ μετὰ τῆς ἐρμηνείας Θεοδωρήτου Κύρρου. Αἱ Θ' ᾠδαὶ μετὰ
Σειρᾶς ἐρμηνευτῶν ἐν οἷς Γρηγόριος Νύσσης.

103. Ἰω. Σακκελίωνος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 1. Ἀναλυτικὴ ἐκθεσις ἐν Giancarlo Prato,
ἔνθ' ἄνωτ.

Αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ Γρηγορίου Νύσσης ἔχουν ὡς ἀκολούθως·
(φύλ. 305-308) < Εἰς τὴν ᾠδὴν α΄ >.

(φύλ. 305) (Κείμενον). Ἄρχ. *Κύριος συντριβῶν πολέμους ...*, τελ. *ἔρριπεν εἰς θάλασσαν* (Ἐξόδ. ιε΄, 3-4).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ Γρηγο(ρίου) Νύσσης.

(Ἐρμηνεία). Ἄρχ. *Δύναμις δὲ τοῦ νοητοῦ Φαραώ ...*, τελ. *τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ*.

(Κείμενον). Ἐπιλέκτους ἀναβάτας (Ἐξόδ. ιε΄, 4).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ Τοῦ αὐτοῦ.

(Ἐρμηνεία). Ἄρχ. Ἐπιλέκτους δὲ φη(σὶ) ὡς τοῖς ἄλλοις ..., τελ. ἡ Θεία Γραφή.

(φύλ. 305^{r-v}) (Κείμενον) Ἄρχ. *Τριστάτας καὶ ἐποίησεν ...*, τελ. *ἐκάλυψεν αὐτούς* (Ἐξόδ. ιε΄, 4-5).

(Ἡ ἔνδειξις ἐν φύλ. 305^v) Ἐν τῇ ᾠδᾷ Γρηγορίου Νύσσης.

(Ἐρμηνεία). Ἄρχ. *Εἰς τὰς τῶν πολέμων χρείας ...*, τελ. *τῶν διωκόντων*.

(φύλ. 305^v) (Κείμενον). *Κατέδυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος* (Ἐξόδ. ιε΄, 5).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ Τοῦ αὐτ(οῦ).

(Ἐρμηνεία) Ἄρχ. *Λίθων γὰρ ἦσαν ἀναισθητότεροι ...*, τελ. *ὑπερίπτανται τοῦ ἀέρος*.

(φύλ. 305^v-306) (Κείμενον). Ἄρχ. *Ἡ δεξιὰ Σου, Κ(ύρι)ε, δεδόξασται ...*, τελ. *ὑπεναντίους* (Ἐξόδ. ιε΄, 6-7).

Ἐν τῇ ἄνω ᾠδᾷ Τοῦ αὐτοῦ.

(Ἐρμηνεία). Ἄρχ. *Δεξιὰν καὶ βραχίονα ...*, τελ. *τὴν δύναμιν αὐτοῦ*.

(φύλ. 306) (Κείμενον). Ἄρχ. *Ἀπέστειλας τὴν ὀργὴν Σου ...*, τελ. *καλάμην* (Ἐξόδ. ιε΄, 7).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ Τοῦ αὐτ(οῦ).

(Ἐρμηνεία). Ἄρχ. *Ὅτι ἀπαθὴς ὁ Θεὸς εἴρηται ...*, τελ. *ὡς καλάμην ὑπὸ πυρός*.

(Κείμενον). Ἄρχ. *Καὶ διὰ πνεύματος ...*, τελ. *θαλάσσης* (Ἐξόδ. ιε΄, 8).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ Τοῦ αὐτ(οῦ).

(Ἐρμηνεία). Ἄρχ. *Πν(εῦμα) δὲ θυμοῦ τὸν ἄγγελον ...*, τελ. *δύνασθαι τοὺς υἱοὺς Ἰ(σρα)ήλ*.

(Κείμενον). Ἄρχ. *Εἶπεν ὁ ἐχθρὸς διώξας καταλήψομαι ..., τελ. κυριεύσει ἡ χεὶρ μου* (Ἐξόδ. ιε', 9).

(Ἑρμηνεία) Ἄρχ. *Καὶ νικήσω τοὺς φεύγοντας ... , τελ. ἐργαζόμενος.*

(φύλ. 306^α) (Κείμενον) Ἄρχ. *Ἀπέστειλας τὸ Πν(εῦμ)ά Σου ..., τελ. ἐν ὕδατι σφοδρῶ* (Ἐξόδ. ιε', 10).

Ἐν τῇ ῥα· Τοῦ αὐτ(οῦ).

(Ἑρμηνεία) Ἄρχ. *Ἐπήγαγε γὰρ Κ(ύριος) τὴν θάλασσαν ..., τελ. (καὶ) κτίσμα δημιουργοῦ.*

(φύλ. 306^α) (Κείμενον). Ἄρχ. *Τίς ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς ..., τελ. ἐν δόξαις ποιῶν τέρατα* (Ἐξόδ. ιε', 11).

(Ἑρμηνεία) Ἄρχ. *Τὸ τίς ἐνταῦθα ἀντι τοῦ οὐδεὶς ..., τελ. ἀσυγκρίτοις ὑπεροχαῖς.*

(Κείμενον) Ἄρχ. *Ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου ..., τελ. κατέπιεν αὐτοὺς γῆ* (Ἐξόδ. ιε', 12).

(Ἑρμηνεία) Ἄρχ. *Ἡ γὰρ πάλαι συσπελλομένη ..., τελ. κολαζομένων ὑπὸ Θε(ο)ῦ.*

(Κείμενον). Ἄρχ. *Ἔδηγησας τῇ δικαιοσύνῃ σου ..., τελ. τοῦτον ὄν ἐλυτρώσω* (Ἐξόδ. ιε', 13).

Ἐν τῇ ῥα· Τοῦ αὐτ(οῦ).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. *Δικαιοσύνη γὰρ ὡς ἀληθῶς ..., τελ. ρύσασθαι.*

(φύλ. 306^α-307) (Κείμενον). Ἄρχ. *Παρεκάλεσας τῇ ἰσχύι σου ..., τελ. κατάλυμα ἁγίον Σου* (Ἐξόδ. ιε', 13).

(φύλ. 306^α-307) (Ἑρμηνεία) Ἄρχ. *Τουτέστι διεβάσταξας ..., τελ. ὡς π(ατ)ῆρ (καὶ) διδάσκαλος.*

(φύλ. 307) (Κείμενον) Ἄρχ. *Ἦκουσαν ἔθνη καὶ ὠργίσθησαν* (Ἐξόδ. ιε', 14).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. *Ἦγουν ἐκλονήθησαν (καὶ) ἐταράχθησαν ..., τελ. ἐν ταῖς Βασιλείαις ἀναγέγραπται.*

(Κείμενον). Ἄρχ. *Ἔδινες ἔλαβον κατοικοῦντας Φιλιστειμ* (Ἐξόδ. ιε', 14).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. *Ἀδελφὰ γὰρ ἤλπιζον ..., τελ. τῆς Παλαιστίνης οἰκῆτορες.*

(Κείμενον). Ἄρχ. *Τότε ἔσπευσαν ἠγεμόνες Ἐδώμ ..., τελ. οἱ κατοικοῦντες Χαναάν* (Ἐξόδ. ιε', 15).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ· Τοῦ Νύσσ(ης).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. Ἐδώμ (καί) Σειῆρ ὁ Ἡσαῦ ὠνομάζετο ..., τελ. ἐσόμενα δὲ διηγεῖται.

(Κείμενον). Ἄρχ. Ἀγίασμα, Κύριε, ..., τελ. καὶ ἔτι.

Ἐν τῇ ᾠδᾷ· Νύσσης.

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. Τίνες δὲ αἱ χεῖρες ..., τελ. δυναστείας αὐτῶν καὶ τὰ ἐξῆς.

(φύλ. 307^{v-v}) (Κείμενον). Ἄρχ. Ἐπιπέσοι ἐπ' αὐτοὺς φόβος ..., τελ. ὄν ἐκτήσω (Ἑξόδ. ιε', 16).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. Ὅπερ ἔστι τῇ ὑπερβολῇ ..., τελ. γερόμενοι κτῆμα τοῦ διασώσαντος.

(φύλ. 307^v) (Κείμενον). Ἄρχ. Εἰσαγαγὼν καταφύτευσον αὐτοὺς ..., τελ. κατειργάσω, Κ(ύρι)ε, ἀγίασμα (Ἑξόδ. ιε', 17).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. Δεόμεθα ὅπως (καί) εἰσαγάγῃς ἡμᾶς ..., τελ. (καί) τοῦ αἰῶνος ἐπέκεινα.

(Κείμενον). Ἄρχ. Ἀγίασμα, Κ(ύρι)ε, ..., τελ. καὶ ἔτι (Ἑξόδ. ιε', 17-18).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ· Νύσσ(ης).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. Τίνες δὲ αἱ χεῖρες ..., τελ. δυναστείας αὐτῶν (καί) τὰ ἐξῆς.

(φύλ. 307^v-308) (Κείμενον). Ἄρχ. Ὅτι εἰσῆλθεν ..., τελ. ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης (Ἑξόδ. ιε', 19).

Ἐν τῇ ᾠδᾷ· Τοῦ αὐτ(οῦ).

(Ἑρμηνεία). Ἄρχ. Ταῦτα δὲ φαμέν ..., τελ. αἰνοῦντα τὸν Κύριον.

(φύλ. 345) Ὁ κολοφῶν· Ἐγράφη χειρὶ Ἐφραὶμ μοναχοῦ μ(ηνὶ) ἀπριλ(ίου) η'.

Μονοκονδυλία.

40) EBE 43¹⁰⁴

Περγαμηνός, 445-450X337-3453, φύλ. 1-255, ΙΑ' αἰ.

104. Ἰω. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 6-7. Ὁ Ἰω. Σακκελίωνος χρονολογεῖ τὸν ΙΑ' αἰ. Βλ. καὶ Ernst Gamillscheg, Handschriften aus Kleinasien (9.-12. Jahrhundert). Ve-

Σειρά ἐρμηνευτῶν εἰς Βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐν οἷς Γρηγόριος Νύσσης.

(φύλ. 255^v) Ὁ κολοφών <E>ῤ̄ξαιο τῷ ξύσαντι ταύτην καὶ σὺ ἄλλως ἐπεὶ τὰδ' ἔτευξε Ρωμανὸς καλογορ(άφος) ἀλιτήμων ἀνδράσι πόλεως Ἀτταλείας.

41) EBE 139¹⁰⁵

Χαρτῶς, 159X110, φύλ. 1-244+I-II, IE' αἱ.

Σειραὶ εἰς τὰ Εὐαγγέλια, ἀποσπάσματα διαφόρων λόγων, σύμμικτος ὕλη.

(φύλ. 191^{r-v}) Τοῦ ἁγίου Γεωργίου (= Γρηγορίου) Νύσσης περὶ πίστεως.

Ἄρχ. Ἐκτὸς καθ' ἡμᾶς ἐστι γνῶναι καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς ..., τελ. ἐδείχθη δὲ ἡ Τριάς καὶ ὁμοούσιος καὶ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ μία θεότης.

42) EBE 2187¹⁰⁶

Χαρτῶς, 195-198X130, φύλ. 1-238+I, IE' αἱ.

Διηγῆσεις προφητικαί, ἀπόκρυφοί, θεολογικαί, ἀσκητικαί.

(φύλ. 25^{r-v}) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης <Περὶ παρθενίας, κεφ. ια' >. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἄρχ. Ὡσπερ γὰρ ἐν νυκτὶ τὰς ἀθρόας τοῦ ἀέρος ἐκλάμπεις, ἄστιναι διάπτοντας καλοῦσιν ἀστέρας ..., τελ. καὶ μέχρις ἡμῶν καταβαίνει καὶ ἡμεῖς φῶς ἐσόμεθα. (ΒΕΠΕΣ, 69, 40, 14-34· PG, 46, 365 D5- 368 B2).

rsuch einer paläographischen Charakterisierung. Scritture, Libri e Testi nelle aree provinciali di Bisanzio. Atti del seminario di Erice (18-25 settembre 1988) a cura di Guglielmo Cavallo, Giuseppe de Gregorio e Marilena Maniaci. Volume I. Spoleto <1991>, σελ. 194-195, 200 καὶ φωτ. Taf. XI, Abb. 20.

105. Ἰω. Σακκελίανος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 23. Ὁ Ἰω. Σακκελίανος γράφει γενικῶς «Ἀδήλου Ἐρμηνεῖαν εἰς τὰ Εὐαγγέλια καὶ διάφορα ἄλλα». Ἀκριβεστέραν καὶ ἀναλυτικωτέραν περιγραφὴν βλ. Ζήση Μελισσάκη, Οἱ παλίμψηστοὶ κώδικες τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Προκαταρκτικὰ συμπεράσματα μιᾶς ἔρευνας. "Σύμμικτα", τόμ. 16, 2003-2004, σελ. 163-169.

106. Α. Πολίτη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 213-220 (τὸ ὑπ' ὄψει κείμενον ἐν σελ. 214, μετ' ἐπιγραφῆς περὶ καθαρότητος τοῦ νοῦ, ἄνευ παραπομπῆς).

43) EBE 2233¹⁰⁷

Χαρτῶος, 160X105, φύλ. 1-225, 1707 ἔτ.

(φύλ. 46^v-49) Περί τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ καὶ τοῦ θυμικοῦ Γρηγορίου Νύσσης. Κεφάλαιον κ' ^{ov}.

Ἄρχ. Ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Νύσσης, τὸ μεγαλεῖον τῆς πνευματικῆς σοφίας καὶ ἐπιστήμης, οὕτως λέγει ..., τελ. ἀπέχει ἀπὸ τὰ ἐνθυμήματα τοῦ διαβόλου. Τὸ κείμενον εἰς ἀπλῆν νέαν ἑλληνικὴν.

Ἐν φύλ. 224^v ὁ κολοφών· Τέλος καὶ τῷ θεῷ πρέπει δόξα. Ἐγρᾶφη διὰ χειρὸς κάμοῦ Δαβὶδ ἱερομονάχου ἐ<κ> κόμης Περάμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ ἁγίου Κυζίκου κειμένης· πλὴν εἴ τις βουληθῆ καὶ ἀποξενώσει αὐτῷ ἐκ τῆς ἐμῆς χειρὸς, χωρὶς τοῦ ἐμοῦ θελήματος, ἔστω εἰς τὸ ἐπιτίμιον τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, ἀμήν, γένοιτο, Κύριε. Ἐτελειώθη ἐπὶ ἔτους 1707 μὴν Ἰουνίου 25. Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Δαβὶδ ἱερομονάχου πόνος.

44) EBE 2318¹⁰⁸

Χαρτῶος, 315X 220, φύλ. I+1-174+I-II¹⁰⁹, IZ' αἰ.

Ὁ κώδιξ παραδίδει περικοπὰς ἐκ τῆς ἐρμηνείας Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας εἰς τὰ Εὐαγγέλια, διάφορα νομοκανονικά, θεολογικά, ἀσκητικά, ψυχοφελεῖς διηγήσεις

(φύλ. 162^v-163) Ἐκ τῆς κανονικῆς περὶ πλεονεξίας καὶ ἀρπαγῆς γενομένης ἐν καιρῷ πολέμου <ἐπιστολῆς Γρηγορίου Νύσσης>.

Ἄρχ. Δεινὴ ἡ πλεονεξία καὶ οὐκ ἔστιν δι' ἐπιστολῆς μιᾶς παραθέσθαι ..., τελ. ἡ ὧ ὄνοματι καλοῦσιν ἀπαιτοῦντες.

45) EBE 2429¹¹⁰

Χαρτῶος, 205 X 155, φύλ. 1-327, ΙΓ' -ΙΔ' αἰ.

107. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 259-261 (τὸ ὑπ' ὄψει κείμενον ἐν σελ. 259, μετ' ἐπιγραφῆς).

108. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 325-330 (τὸ ὑπ' ὄψει κείμενον ἐν σελ. 329, μετ' ἐπιγραφῆς).

109. Ὁ κώδιξ εἶχεν ἀριθμηθῆ ἕως φύλ. 176. Ἀκολούθως ὁ Α.Ν. Πολίτης διέγραψε τοὺς ἀριθμοὺς 175, 176 καὶ κατέστησε τὰ φύλλα αὐτὰ παράφυλλα, I-II.

110. Α. Πολίτη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 427-433 (τὰ ὑπ' ὄψει κείμενα, μετ' ἐπιγραφῶν, τὰ δὲ δύο πρῶτα καὶ μετὰ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν).

Ὁ κώδιξ παραδίδει Συναγωγὴν χωρίων διαφόρων Πατέρων, ἐν οἷς τοῦ Γρηγορίου Νύσσης ἐκ τοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπου, ἐκ τῶν λόγων εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν, πρὸς Μανιχαίους, εἰς τὸ Πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης.

(φύλ. 1^v-3) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης ἐκ τοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπου λόγου.

Ἄρχ. *Δύο τούτων πρεσβείων ὁ ἄνθρωπος ἐξαιρέτων ἔτυχε ..., τελ. και διὰ τῶν εὐχῶν τὴν εὐγένειαν διασώσωμεν.*

(φύλ. 3) Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν.

Ἄρχ. *Ὅταν ψυχὴ γυμνωθεῖσα τῶν τῆδε πρὸς τὸν ἐλπίζομενον μετοικισθῆ βίον ..., τελ. ἐν τοῖς ὀλοφυρμοῖς διηγούμενοι τὸ ματαιότης ματαιότητων και τὰ ἐξῆς.* (ΒΕΠΕΣ, 65A, 190· PG, 44, 629).

(φύλ. 25^v-26^v) <η' >¹¹¹. Πρὸς Μανιχαίους Γρηγορίου Νύσσης (= Ἰωάννου Καισαρείας¹¹²). Ἄρχ. *[Εἴ]τι ἄ]ν κακὸν κολαστέον, οὐδὲν δὲ κολαζόμενον ἄφθαρτον ..., τελ. ὑπαίτιος δὲ ὁ Σατανᾶς, οὐκ ἄρα ἀγέννητος.* (ΒΕΠΕΣ, 70, 215· PG, 46, 541).

(φύλ. 89) <ν' >. Τοῦ Νύσσης, ἐκ τοῦ πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης. Ἄρχ. *Ὅτι ὁ Δαβὶδ, ἐπειδήποτε τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος ὑψώθη ..., τελ. ἀλλὰ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς διηγήσεως.*

46) EBE 3223¹¹³

Χαρτῶος, 130X93, φύλ. 1-238, ΙΕ' -ΙΖ' αἰ.

Νομοκανονικὰ κείμενα, ἐρωταποκρίσεις θεολογικά, κανονικά.

(φύλ. 218^{r-v}) Περὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης (= Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ), περὶ τῆς ἁγίας μεταλήψεως.

Ἄρχ. *Περὶ τοῦ Κυριακοῦ σώματος ὃ μεταλαμβάνομεν..., τελ. οὕτω φρονοῦμεν και οὕτω πιστεύομεν.* (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ἐπιστολὴ πρὸς Ζαχαρίαν ἐπίσκοπον Δοάρων. Pantinus Tiletanus P., Conciones Graecorum Patrum. Antverpiae 1604, 346).

111. Οἱ ἀριθμοὶ τίθενται ἀπὸ τοῦ φύλλου 22· Ἔτερα κεφάλαια ἐκ τῶν αὐτῶν. Ἐν τῶ κεμένῳ ἄνευ ἀριθμοῦ. Οἱ ἀριθμοὶ ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ πίνακος.

112. Βλ. ὑποσημ. 23^b.

113. Παναγιώτου Γ. Νικολοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 80-81.

Γ'. ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

47) ΕΒΕ 2813¹¹⁴

Χαρτῶος, 207X155, σελ. 1-600+φύλ. I-II, 1791 ἔτ.

Μαθηματάριον μετὰ διαστίχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας.

(σελ. 257-290) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης (= Ἀστερίου Ἀμασειᾶς¹¹⁵). Προτρεπτικὸς περὶ μετανοίας.

Τὸ κείμενον.

Ἄρχ. Ἀνὴρ Φαρισαῖος, ὡς ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ Λουκᾶ λέγοντος..., τελ. τὴν ἐν Χριστῷ, ᾧ πρέπει δόξα νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 71, 341-350· ΡG, 40, 352-363).

Ἡ διάστιχος ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.

Ἄρχ. Ἐνας ἄνθρωπος / ἀπὸ τὸ τάγμα τῶν Φαρισαίων / καθὼς / πρὸ μικροῦ, πρὸ ὀλίγου, / ἠκούσαμεν / τοῦ θεηγόρου Λουκᾶ / ὅτι λέγει, ὅτι διηγεῖται εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του..., τελ. τὴν κατὰ Χριστόν, τὴν κατὰ ἀρέσκειαν τοῦ Χριστοῦ γινομένην, / εἰς τὸν ὅποιον / πρέπει / ἡ εὐκλεία, ἡ τιμὴ / καὶ τώρα / καὶ πάντοτε / καὶ αἰωνίως, / ἀτελευτήτως, / πάντως βέβαια.

(σελ. 536) Ὁ κολοφών· Τετελείωται γὰρ παρὰ χειρὸς ἐμοῦ Γεωργίου Στουμποπούλου τοῦ ἐκ Μιάρας. Ἐν ἐτίησιν (= Ἐνετίησιν) ,αψ91 φεβρουαρίου 28.

48) ΕΒΕ 2908¹¹⁶

Χαρτῶος, 215X150, σελ. 1-460, 1794-1806 ἔτ.

Μαθηματάριον μετὰ διαστίχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας.

114. Χειρόγραφος κατάλογος ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων (ὑπὸ Σωκράτους Β. Κουγέα). Ἀγγελικῆς Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 855-856. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ κειμένου βλ. Μ. Geerard, Clavis Patrum Graecorum, II, ἀριθ. 3220 καὶ 2545.

115. Βλ. ὑποσημ. 22.

116. Χειρόγραφος κατάλογος ἐν τῷ Τμήματι Χειρογράφων καὶ Ὁμοιοτύπων (ὑπὸ Λίνου Ν. Πολίτου). Ἀγγελικῆς Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 432-433.

(σελ. 267-302) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς Πουλχερίαν ἐπιτάφιος.

Τὸ κείμενον.

Ἄρχ. Οὐκ οἶδα ὅπως τῷ λόγῳ χρῆσομαι· διπλῆν γὰρ ὁρῶ τὴν ὑπόθεσιν ..., τελ. ἦν μόνοι ὑπομένουσιν οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα, ἐλπίς δέ ἐστίν ὁ Χριστός, ᾧ δόξα ... αἰῶνας, ἀμήν. (ΒΕΠΕΣ, 69, 377-384· ΡG, 46, 864-877).

Ἡ διάστιχος ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.

Ἄρχ. Ἐγὼ ὁ Γρηγόριος οὐ γινώσκω, οὐκ ἐπίσταμαι, δὲν ἤξεύρω, ἀγνοῶ, ἀμηχανῶ, ἀπορῶ / τίνι τρόπῳ, τί λογῆς, μὲ ποίαν μηχανὴν / τοῦτον τὸν λόγον/ νὰ μετεῖω, νὰ μετέλθω, νὰ μεταχειρισθῶ καὶ νὰ ἐκφράσω / ὅτι ἔστι διπλῆ, διττῆ, δύο εἴδη ἔχουσα, / διότι / βλέπω, θεωρῶ, σκοπῶ, θεῶμαι, κατανοῶ, στοχάζομαι / τὴν αἰτίαν, τὴν ὕλην, τὴν ἀφορμὴν αὐτοῦ τοῦ λόγου μου ..., τελ. τὴν ὁποῖαν λύπην τὴν περὶ τῶν κεκοιμημένων / μοναχοὶ / ὑφίστανται, δοκιμάζουσι, πάσχουσι / ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι οἵτινες οὐκ ἔχουσιν / ἐλπίδα / ἐλπίς / καὶ / ὑπάρχει, εἶναι / ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς / εἰς τὸν ὁποῖον Χριστὸν πρόκειται / δόξα / ... εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Ἐν σελ. 267 ἡ χρονολόγησις· 1803φ ὀκτωβρίου 29φ.

ΠΙΝΑΞ ΠΑΡΑΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΥΣΣΗΣ

1) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Ἔσσμα Ἀσμάτων (ἢ τὰ Ἔσσματα τῶν Ἀσμάτων).

α') Πρόλογος δι' ἐπιστολῆς εἰς τὸ Ἔσσμα Ἀσμάτων (ἢ τὰ Ἔσσματα τῶν Ἀσμάτων).

Ἄρχ. Ἀπεδεξάμην ὡς πρέπουσαν τῷ σεμνῷ σου βίῳ

EBE 275, φύλ. 1-7.

EBE 448, φύλ. 65^v-68^v, κολοβόν.

β') Τοῦ αὐτοῦ παραίνεις (εἰς τὰς ἐκδόσεις ὡς ὁμιλία α').

Ἄρχ. Ὅσοι κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Παύλου

EBE 275, φύλ. 7-24^v.

γ') Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Ἔσσμα Ἀσμάτων (ἢ τὰ Ἔσσματα τῶν Ἀσμάτων) Ὅμιλία α' - ις'.

EBE 275, φύλ. 25-266^v (παραδίδονται ὁμιλία α' - ιε').

EBE 448, φύλ. 69-197 (ἄρχεται ἀκέφαλον ἀπὸ τῆς ὁμιλίας α' ἕως ὁμιλίας ιε').

EBE 2410, φύλ. 230- 287^v (ἄρχεται ἀκέφαλον ἀπὸ τῆς ὁμιλίας β', ἕως τῆς ὁμιλίας ις').

2) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν. Ὅμιλία α' - η'.

EBE 275, φύλ. 267-364^v.

EBE 448, φύλ. 1-65.

EBE 2410, φύλ. 197-229.

EBE 2429, φύλ. 3 (ἀπόσπασμα).

3) Τοῦ ἀγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Λόγος εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου “ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτῳ καὶ τὰ ἕξῃς”.

Ἄρχ. Ἐπι πρὸς τῷ θεάματι τῆς φοβεραῆς τοῦ βασιλέως ἐπιφανείας

EBE 378, φύλ. 549^v-555.

4) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἕκτον ψαλμὸν περὶ τῆς ὀγδόης.

Ἄρχ. Οἱ ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι

EBE 378, φύλ. 555^v-557^v.

5) Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Βασίλειον τὸν Μέγαν.

Ἄρχ. Καλὴν ἐπέθηκεν ὁ Θεὸς τὴν τάξιν ταῖς ἐτησίαις ταύταις ἡμῶν ἑορταῖς

EBE 979, φύλ. 4-17^v.

EBE 2104, φύλ. 87^v-96^v (μὲ διάφορον ἐπιγραφὴν. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν μέγαν Βασίλειον, ἀρχιεπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας. Εὐλόγησον πάτερ).

6) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἅγιον Μελέτιον ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας.

Ἄρχ. *Ἡῤῥησεν ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἀποστόλων ὁ νέος Ἀπόστολος*
EBE 982, φύλ. 104-111.

7) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὴν ὀσίαν Μακρίναν τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν.

Ἄρχ. *Τὸ μὲν εἶδος τοῦ βιβλίου ὅσον ἐν τῷ τῆς γραφῆς τύπῳ*
EBE 991, φύλ. 194-208.

8) Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου Νύσσης περὶ τῶν ἀπιόντων εἰς Ἰεροσόλυμα καὶ εἰς ἄλλους τινὰς τόπους.

Ἄρχ. *Ἐπειδὴ ἠρώτησας, ὃ φίλε, διὰ τοῦ γράμματος*
EBE 2070, φύλ. 407^{v-v}.

9) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ περὶ Ἀναστάσεως, ἐλέχθη δὲ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Κυριακῇ.

Ἄρχ. *Οἱ πένητες τῶν ἀνθρώπων φιλέορτοι*
EBE 2083, φύλ. 214-225^v.

10) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Ἐρμηνεία εἰς τὸ “Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι”. Λόγοι α' - η'.

EBE 2086, φύλ. 7-122^v.

11) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ περὶ προσευχῆς. Λόγοι α' - ε'.

EBE 2086, φύλ. 122^v-204.

12) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ περὶ τῆς τριήμερου ταφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄρχ. *Εἴ τις πατριαρχῶν εὐλογία θεῖω πνεύματι τὸ βέβαιον ἔχουσα*
EBE 252, φύλ. 205-211.

13) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης λόγος περὶ θεότητος Υἱοῦ καὶ Πνεύματος καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ.

Ἄρχ. *Οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τοὺς πολυανθεῖς τῶν λειμώνων*
EBE 267, φύλ. 222-232.

EBE 2433, φύλ. 29^v-45 (ἀλλὰ μὲ ὀλίγον διάφορον ἐπιγραφὴν... λόγος εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ).

14) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ ἀναιρεθέντα νήπια.

Ἄρχ. *Σαλπύσατε ἐν νεομηνία σάλπιγγι, φησὶν ὁ Δαβὶδ*

EBE 217, φύλ. 296-305.

EBE 267, φύλ. 250-260* (μὲ ὀλίγον διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· ἄνευ τῆς λέξεως ἀναιρεθέντα).

EBE 378, φύλ. 534-541* (μὲ διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Λόγος εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ ... Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ νήπια ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντα ὑπὸ Ἡρώδου).

EBE 981, φύλ. 297-304* (μὲ διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· ... Νύσσης λόγος εἰς ... καὶ εἰς τὰ ἅγια νήπια).

EBE 1048, φύλ. 136-149* (μὲ ὀλίγον διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· ἄνευ τῆς λέξεως ἀναιρεθέντα).

15) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον.

Ἄρχ. *Ἵμεῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ λαός, ἡ ἁγία ποιμνη*

EBE 252, φύλ. 140-142.

EBE 457, φύλ. 133*-141* (μὲ ὀλίγον διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· ... μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ ἅγιον Θεόδωρον).

EBE 2482, φύλ. 126-130*.

EBE 2560, φύλ. 3-9.

16) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἅγιον καὶ Σωτήριον Πάσχα.

Ἄρχ. *Ἡ μὲν ἀληθινὴ τοῦ Σαββάτου κατάπαυσις*

EBE 378, φύλ. 558*^α.

17) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν λεγομένην τῷ ἐπιχωρίῳ τῶν Καππαδοκῶν ἔθει Ἐπισωζομένην, ἣτις ἐστὶν ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄρχ. *Ὡς γλυκὺς συνέμπορος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου*

EBE 378, φύλ. 559-560.

EBE 457, φύλ. 447*-450.

EBE 2083, φύλ. 326-328 (Ἡ ἐπιγραφὴ· Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ).

18) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα.

Ἄρχ. *Νῦν γνωρίζω τὴν ἐμὴν ἀγέλην, σήμερον βλέπω σχῆμα*

EBE 378, φύλ. 561-568.

EBE 2104, φύλ. 146-153 (μὲ διάφορον ἐπιγραφὴν· Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, εἰς τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων, ἐν ᾗ ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Εὐλόγησον πάτερ).

19) Τῷ ἀδελφῷ δούλῳ Θεοῦ Πέτρῳ ἐπισκόπῳ Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νύσσης.

Ἄρχ. Εἰ ταῖς διὰ τῶν χρημάτων τιμαῖς ἔδει γεραῖρειν τοὺς κατ' ἀρετὴν διαφέροντας

EBE 415, φύλ. 94^v-96.

EBE 433, φύλ. 220^{r-v}.

20) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Κεφάλαια τριάκοντα εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν. Κεφάλαια α' - λ'.

EBE 433, φύλ. 220^v-259^v.

EBE 2086, φύλ. 204-221^v (κεφάλαιον λ').

EBE 3104, φύλ. 13-16, 133-178^v (κεφάλαιον α'. Ἐπιγραφή· Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Κεφάλαιον α', ἐν ᾧ τίς ἐστὶ μερικὴ περὶ τὸν κόσμον Φυσιολογία. Κεφάλαια ις - λ', ς' - ι', ιβ'. Ἐπιγραφή· Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου).

EBE 2429, φύλ. 1^v-3^v (ἀπόσπασμα).

21) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον.

Ἄρχ. Ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀκολουθία

EBE 981, φύλ. 316^v-322^v.

EBE 992, φύλ. 183-190^v.

EBE 1048, φύλ. 149^v-160.

EBE 2101, φύλ. 146-153^v.

EBE 2106, φύλ. 324-333 (μὲ ὀλίγον διάφορον ἐπιγραφήν· ... Γρηγορίου Νύσσης...).

EBE 2482, φύλ. 126-130^v.

22) Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ κατηχήσεως.

Ἄρχ. Ὁ τῆς κατηχήσεως λόγος ἀναγκαῖος μὲν ἐστὶ

EBE 2086, φύλ. 221^v-321^v.

23) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Λητόιον, ἐπίσκοπον Μελιτηνῆς. Κεφάλαια η'.

Ἄρχ. Ἐν καὶ τοῦτο τῶν εἰς τὴν ἁγίαν ἑορτὴν συντελούντων

EBE 2137, φύλ. 214-220^v (κολοβόν).

EBE 2308, φύλ. 84-91^v (ἀκέφαλον).

24) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης <περὶ παρθενίας>.

EBE 2187, φύλ. 25^{r-v} (ἀπόσπασμα, κεφάλαιον ια').

25) Περὶ τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ καὶ τοῦ θυμικοῦ Γρηγορίου Νύσσης.

Ἄρχ. Ὁ μὲν Γρηγόριος Νύσσης, τὸ μεγαλεῖον τῆς πνευματικῆς σοφίας. Εἰς τὴν ἀπλήν νεοελληνικὴν

EBE 2233, φύλ. 46^ο-49 (κεφάλαιον κ').

26) Σχόλια εἰς τὴν α' ᾠδὴν.

EBE 1, φύλ. 305-308.

27) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης εἰς Πουλχερίαν ἐπιτάφιος.

Ἄρχ. Οὐκ οἶδα ὅπως τῷ λόγῳ χρῆσομαι

EBE 2908, σελ. 267-302 (μετὰ διαστίχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας).

28) Ἐπιστολὴ λε' (=λη'). Ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Βασιλείου (= Γρηγορίου Νύσσης) πρὸς Γρηγόριον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν περὶ διαφορᾶς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως.

Ἄρχ. Ἐπειδὴ πολλοὶ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας

EBE 3104, φύλ. 1-9.

29) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἄρχ. Πᾶσαν ἐορτῆς ὑπόθεσιν

EBE 457, φύλ. 472^ο-475^ο.

EBE 2083, φύλ. 355^ο-357^ο (μὲ ὀλίγον διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· ... εἰς τὴν Ἁγίαν Πεντηκοστὴν).

30) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. Κύριε εὐλόγησον.

Ἄρχ. Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶ

EBE 977, φύλ. 240-263^ο.

EBE 1051, φύλ. 1-32^ο (μὲ ὀλίγον διάφορον τὴν ἐπιγραφὴν· ... ἐπισκόπου Νύσσης ... θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας).

EBE 2102, φύλ. 209^ο-243 (μὲ διάφορον ἐπιγραφὴν· Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. Κύριε εὐλόγησον).

EBE 2107, φύλ. 192-214^ο (μὲ ἐπιγραφὴν ὡς περίπου τοῦ EBE 1051).

EBE 2362, φύλ. 1-23^ο (μὲ ἐπιγραφὴν ὡς περίπου τοῦ EBE 2102).

EBE 2470, φύλ. 200^ο-205^ο (μὲ ἐπιγραφὴν ὡς περίπου τοῦ EBE 2102).

EBE 2522, φύλ. 27-62 (μὲ ἐπιγραφὴν ὡς περίπου τοῦ EBE 977).

EBE 2808, φύλ. 278-320 (μὲ ἐπιγραφὴν ὡς περίπου τοῦ EBE 2362).

31) Τοῦ αὐτοῦ (= Μ. Βασιλείου= Γρηγορίου Νύσσης) Πρὸς Ἀρμόνιον περὶ τοῦ τί τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα.

Ἄρχ. Ὅπερ ποιοῦσι πρὸς τοὺς κρατοῦντας

EBE 2086, φύλ. 323-331^ο (κολοβόν).

- 32) Τοῦ ἁγίου Γεωργίου (= Γρηγορίου Νύσσης) περὶ πίστεως.
 Ἄρχ. Ἐκτός καθ' ἡμᾶς ἐστὶ γινῶναι
 EBE 139, φύλ. 191^{r-v}.
- 33) Ἐκ τῆς κανονικῆς περὶ πλεονεξίας καὶ ἀρπαγῆς γενομένης ἐν καιρῷ πο-
 λέμου <ἐπιστολῆς Γρηγορίου Νύσσης>.
 Ἄρχ. Δεινὴ ἢ πλεονεξία καὶ οὐκ ἔστιν
 EBE 2318, φύλ. 162^v-163.
- 34) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης ἐκ τοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπου λόγου.
 Ἄρχ. Δύο τούτων προεβείων ὁ ἄνθρωπος
 EBE 2429, φύλ. 1^v-3.
- 35) Τοῦ Νύσσης, ἐκ τοῦ πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης.
 Ἄρχ. Ὅτι ὁ Δαβίδ, ἐπειδήποτε τῇ δυνάμει
 EBE 2429, φύλ. 89.
- 36) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης (= Ἀστερίου Ἀμασειᾶς)
 εἰς τὴν παρείσβασιν ἢ ὡς εἰσέλευσιν τῶν Ἁγίων Νηστειῶν.
 Ἄρχ. Σύνθετον ζῶον ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ σώματος τοῦ φαινομένου
 EBE 457, φύλ. 75^v-87^v.
 EBE 2482, φύλ. 39-45^v (κολοβόν) (μὲ ὀλίγον διάφορον ἐπιγραφὴν· Τοῦ ἐν
 ... Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Νύσσης Λόγος εἰς τὴν παρείσβασιν τῶν
 Νηστειῶν).
- 37) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης (= Ἀστερίου
 Ἀμασειᾶς) προτρεπτικὸς περὶ μετανοίας.
 Ἄρχ. Ἀνὴρ Φαρισαῖος ὡς ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ Λουκᾶ λέγοντος
 EBE 2813, σελ. 257-290 (μετὰ διαστίχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνεύσεως).
- 38) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης (= Σεβήρου
 Ἀντιοχείας) Λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι κατὰ μηδὲν ἀλλήλους ἐναντιωθέντες οἱ Εὐαγγελι-
 σταὶ διαφόρως τὰ συμβεβηκότα τῇ Ἀναστάσει τοῦ Ἐμμανουὴλ ἰστόρησαν.
 Ἄρχ. Πάντες μὲν, ἀγαπητοί, ὡς εἰπεῖν, ἀποδέχονται
 EBE 354, φύλ. 116-133.
 EBE 2319, φύλ. 194-212^v (μὲ ὀλίγον διάφορον ἐπιγραφὴν· Τοῦ ... Νύσσης
 περὶ τῆς τριήμερου Ἀναστάσεως ... Χριστοῦ ὅτι ... ἀλλήλους οἱ Εὐαγγελισταὶ ...
 τῆς Ἀναστάσεως).
- 39) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης (= Γρηγορίου Ἀντιοχεί-
 ας), Λόγος εἰς τὸ οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός. Εὐλόγησον.
 Ἄρχ. Ὁ μὲν φιλόστοργος οὗτος πατήρ
 EBE 217, φύλ. 324^v-330.

40) Τοῦ αὐτοῦ (= Μ. Βασιλείου, ὅμως ψευδο Γρηγορίου Νύσσης) περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως ἐν σχιδαρίῳ εὐρεθεῖς. Λόγος ι'. Κύριε εὐλόγησον.

Ἄρχ. *Παλαιοῦ χρέους ἔκτισιν*

EBE 415, φύλ. 84-94^ν.

41) Πρὸς Μανιχαίους Γρηγορίου Νύσσης (= Ἰωάννου Καισαρείας).

Ἄρχ. *[Εἰ] τι ἄν κακὸν κολαστέον*

EBE 2429, φύλ. 25^ν-26^ν.